KINABLADET

NUMMER 85 · 2021

丹中杂志

KINABLADET

Kinabladet udgives af
Dansk-Kinesisk Forening.

Medlemmer får tilsendt gratis

REDAKTION
Kjeld A. Larsen
kjeld.allan.larsen@gmail.com

Redaktionsgruppe
Silke Hult Lykkedatter
Tage Vosbein

DANSK-KINESISK FORENING
blev stiftet 25. januar 1999.
Dens formål er at være samlingssted for alle med interesse for Kina samt at formidle oplysning om Kina.
Vedtægter, indmeldelse og abonnementstegning ved henvendelse til sekretæren.

FORMAND
Kjeld Allan Larsen
kjeld.allan.larsen@gmail.com

SEKRETARIAT
Dansk-Kinesisk Forening
Jannie Ørsted Nielsen
E-mail: sekretariatet@dansk-kinesisk.dk

Merkur Bank 8401 1278623

MEDLEMSKONTINGENT
Enkeltmedlemmer 250 kr.
Parmedlemmer 310 kr.
Pensionister og studerende 150 kr.
Pensionistpar 210 kr.
Kollektivt medlemskab 380 kr.

ISSN 1600-1273
CVR nr 26148391

Hjemmeside: www.dansk-kinesisk.dk

Layout: DGGD
Forside : Bilkultur i Kina. Foto: Hilda Rømer Christensen.
Bagside: Tine Dahl Grue

Tryk: Jørn Thomsen Elbo A/S

范岁久基金会
S.C. VAN FONDEN

INDHOLD

KINESISKE TEGN I BYBILLEDET 3
Om "Jorden bærer dit aftryk", kunstprojekt af Astrid Gjesing.

MIT LIV MED KINA I 5
Jørgen Delman fortæller om sine knap 50 år med Kina.

BILKULTUR, KLASSE OG KØN 10
Hilda Rømer Christensen om kinesisk bilkultur.

BOGANMELDELSE: "DE TUSIND BÆSTERS NAT" 13
Rikke Agnete Olsen om Sun Pins kortroman.

KINAS LANGE MARCH MOD ET GRØNT SAMFUND 14
Kaare Sandholdt fortæller om Kinas grønne omstilling.

BOGEN OM BISHAN KOMMUNEN 18
Anmeldelse af Rikke Agnete Olsen.

"UTOPIA LIGGER PÅ LANDET" 20
Mai Corlin om Bishan og Ou Nings rurale utopi.

COVID-19 – I KINA OG I VERDEN 24
Frontlinjeberetning fra Carsten Boyer Thøgersen.

GENERALFORSAMLING 28
Referat og navne.

INSKRIPTIONER MED KINESISKE TEGN I BYBILLEDET

JORDEN BÆRER DIT AFTRYK – PÅ SYV FORSKELLIGE SPROG, HERUNDER KINESISK

REDIGERET AF KJELD A. LARSEN

Digter og billedkunstner Astrid Gjesing (f. 1952) har genbrugt og bearbejdet syv gravsten fra københavnske kirkegårde med den fælles sandblæste tekst "Jorden bærer dit fodaftyk" på syv forskellige sprog. Gravstenene blev i 2009 nedlagt forskellige steder på Nørrebro, gravstenen med den kinesiske tekst på Blågårds Plads. De nedlagte sten kan anvendes til en interessant historisk vandring på lokaliteter på Nørrebro. Personligt fik jeg først øje på den nedlagte gravsten på Blågårds Plads i 2019, dvs. 10 år efter nedlæggelsen. Det satte mig på opgaven at finde historien bag og resulterede i en kontakt med kunstneren bag stenen, Astrid Gjesing.

Astrid Gjesing har beskrevet Ideen bag projektet, om de benyttede sprog og udvalgte steder i en folder fra 2010. Hun skriver således om de syv sten:

Jorden bærer dit aftryk

Idé
7 genbrugte gravsten er nedlagt på syv udvalgte steder med teksten: Jorden bærer dit aftryk på syv forskellige sprog. En samtale mellem indenfor og udenfor – bogstaveligt og i overført betydning, i forhold til minoriteter, religioner, politiske grupperinger – lokalt og globalt.

Sten
Stenene er genbrugte gravsten fra Bispebjerg og Garnison kirkegårde. Den oprindelige tekst er fjernet, og teksten Jorden bærer dit aftryk er sandblæst på syv sprog på gravstenene, der er nedfældet i fortovet, så man kan stå på teksten – blive en del af dem.

Sprog og steder
Stenene findes følgende steder:
På fransk ved Assistens kirkegård, i cykelindgangen på Nørrebrogade. Er med sin mangfoldighed af afdøde gennem tiden valgt som udgangspunkt for værket. Assistens Kirkegård fejrer 2010 sit 250 års jubilæum.
På engelsk på Dronning Louises Bro, i fortovet ved lyskryds til Peblinge Dossering. Broen hed tidligere Fjællebro, den

er vartegn og indgangen til Nørrebro.
På kinesisk ved Blågårds Plads, i fortovet langs Blågårdsgade. Her på Den sorte Firkant var der tidligere jernindustri og arbejderboliger, senere BZ'ere, nu et broget samlingssted.
På arabisk ved Brorson Kirke, i fortovet på Rantzausgade. Et kirkeligt og musikalsk samlingssted for børn og unge. Kirken husede i 2009 afviste asylansøgere, der blev fjernet af politiet.
På spansk ved Nørrebro Station, i fodgængerfeltet ude i gaden for enden af Mimersgade. Et sted i bevægelse med biler, tog, busser, cykler og gående. Min oldefar var stationsforstander her.
På urdu ved Rådmandsgade Skole, i fortovet ved hovedindgangen på Rådmandsgade. Skolen vil skabe udsyn og indsigt, integration er ikke et særskilt område, men en naturlig del af at gå i skole.
På dansk i De Gamles By, i fortovet ved Klarahus på Agnes Henningsens Vej. Stedet er tidligere hospital, nu pleje- og ældreboliger og i samspil med yngre generationer, der bor rundt om området.

Sprog
At opleve sprog med kroppen og i bevægelse
Fokus på samtale i det offentlige rum.
Mange af navnene på de gamle gravsten på Assistens kirkegård er franske, tyske, italienske, ikke danske
Forholdet mellem nationaliteter og sprog.
Nørrebro som symbol på det multikulturelle/globaliserede samfund.
Forholdet mellem de sprog, der i dag høres på Nørrebro og de sprog som forskellige nationaliteter begravet på kirkegården repræsenterer og verdenssprog.
Fortid – nutid – fremtid, lokalt & globalt: dansk – arabisk – engelsk – urdu – fransk – spansk – kinesisk.

Betragtninger
Uanset om du vil det eller ej, så bærer jorden dit aftryk. At tage dette vilkår på sig og blive ansvarlig.
Kultur er bevægelse, ikke stilstand.
Installationen har karakter af dialog mellem stedet og nutid og mellem forskellige, nutidige mennesker indbyrdes – det multikulturelle samfund.
Skærings/fællespunktet er kirkegården, der forener nutid og fortid gennem døden.
Døden – et memento mori.

Astrid Gjesing kan mødes via sit site: https://gjesing.org/vaerk/jorden-baerer-dit-aftryk/

Redaktøren kan tilføje, at det ikke er på Assistens kirkegården, at kinesiske gravsteder kan opleves. Den oplevelse kan opfyldes i overflod på Vestre Kirkegård, hvor de fleste kinesiske gravsteder findes, sekundært på Bispebjerg kirkegård. Jeg har gennemført flere vandringer på Vestre kirkegård, bl.a. for Dansk-Kinesisk Forenings medlemmer og har i den forbindelse – med sprogkyndig assistance - udarbejdet en registrant over kirkegårdens kinesiske gravsteder. Derudover gravsteder for en række personer, der har været aktive med at udbygge forbindelserne mellem Danmark og Kina.

JORDEN BÆRER DIT AFTRYK

THE EARTH BEARS YOUR MARK

LA TERRE PORTE TON EMPREINTE

LA TIERRA LLEVA TU HUELLA

زمین پر اپکا نشان رہ جاتا ہے

الأرض تحمل بصمتك

大地担负你的印记

MIT LIV MED KINA I

I CLINCH MED ET RASTLØST KINA

AF JØRGEN DELMAN
Professer emeritus, Kinastudier, Københavns Universiteti

JØRGEN DELMAN HAR ARBEJDET MED OG I KINA SIDEN 1972. HAN HAR BOET I KINA MERE END 10 ÅR OG VÆRET PÅ UTALLIGE ARBEJDSOPHOLD OG BESØG.

Hans karriere med Kina har gået gennem kinesiskstudier, arbejde som konsulent inden for udviklingsbistand, forsker og leder i forskellige funktioner, både i den offentlige og den private sektor. Han er netop gået på pension fra sin stilling som professor i Kina-studier ved Københavs Universitet.

I denne serie på to artikler fortæller Jørgen Delman om sit arbejde med og i Kina, og hvad han har lært af det. Den anden artikel kommer i næste nummer af Kinabladet.

Jørgen Delman har tidligere skrevet om Kina-studierne ved Københavns Universitet i Kina-bladet Nr. 82 2020.

På grænsen mellem Sovjetunionen og Mongoliet holdt toget stille en sen aften i august 1977. Sovjetiske soldater inspicerede togstammen udenfor med lommelygter og opplantede bajonetter på geværerne. På udvalgte steder blev bajonetten brutalt stukket op under togvognene for at afsløre eventuelle blinde passagerer. Det var min første tur til Kina. Jeg var sammen med Anne Wedell-Wedellsborg fra Aarhus Universitet, samt Verner Worm og Hatla Thelle fra Københavns Universitet. Vi var alle på vej til Kina på studieophold. De 10 dage i tog på tværs af datidens socialistiske blok med skift i Østberlin og Moskva bekræftede mine værste forestillinger om de socialistiske lande i den daværende østblok som betonkommunistiske, inhumane mangelsamfund. Intet fungerede for os. Billetombytninger gik i kludder, vi kunne stort set ikke købe mad på toget, vi kunne ikke veksle penge, og så var der soldaterne med bajonetter!

Til gengæld bød Kina os velkomne. Vi rejste i en kinesisk togvogn med venlig betjening af en kinesisk konduktør, som serverede kinesisk te i rå mængder. Fire timer før ankomst til den kinesiske grænsestation i Erlian, efter knapt et døgn gennem Mongoliet med aflåst mongolsk spisevogn uden mad, kom den kinesiske konduktør med et velassorteret spisekort og bad os forudbestille et måltid til servering på grænsestationens restaurant. Vi var målløse. Kunne det virkelig lade sig gøre? Det kunne det. Da toget kørte ind på stationen, lå den badet i lys og det opmarcherede personale gjorde honnør til munter marchmusik fra højttalerne. Endelig lys i mørket! Velkommen til Kina og velbekomme! Stationsrestauranten serverede vore forudbestillinger, mens toget fik skiftet hjul. Kina var dengang, som landene i Østeuropa, også et fattigt mangelsamfund, men de kinesiske myndigheder vidste - i modsætning til naboerne i vest - hvordan de skulle behandle udenlandske gæster. Vi var vidne til blød kinesisk magt, før begrebet var opfundet.

Axel Larsen som inspirator

Der stod ikke skrevet i mit horoskop, at mit liv skulle handle om Kina. Jeg voksede op i Odense i 1950erne og 60erne i en familie uden akademiske traditioner, ingen i familien havde nogensinde haft noget med Kina at gøre, og Kina var ikke et samtaleemne. Jeg var optaget af andre lande og begivenheder. USA med mordet på Kennedy, Cuba-krisen, Europa med et ulmende ungdomsoprør i Frankrig og Tyskland, og provoerne i Holland.

Det var et besøg i 1967 på mit gymnasium, Mulernes Legatskole i Odense, af Axel Larsen, stifter og formand for Socialistisk Folkeparti, som tændte min Kina- interesse. Han var dengang lidt af et ikon for en venstredrejet gymnasieelev, fordi han tog afstand til Sovjet-systemet og ønskede en mere demokratisk socialisme. Larsen

Vores kinesiske lærer, Gu Mingdao, i socialt samvær på Østasiatisk Institut (tv).

Vi tog afsked med ham i juni 1976 (midt, fra venstre: Anne Wedell-Wedelssborg, Clemens Stubbe Østergaard, Gu Mingdao, Lisbeth Stenbæk, Else Glahn, Birthe Nielsen, Bo Gregersen, Bodil Poulsen, forf., Susanne Benn). Gu kom uventet tilbage og var på institutttet endnu et år.

Jeg mødte ham igen i 2007 i Nanjing. Efter sin kones død, han havde giftet sig med en ungdomsveninde (egne fotos).

underholdt forsamlingen om sit levned og herunder sit besøg i Kina i 1956. Jeg fik hurtigt fat i hans "Dagbog fra en Kinarejse" fra 1964 og kvitterede med en opgave om Kina.

Efterfølgende lagde jeg dog Kina på hylden, og begyndte at læse engelsk sprog og litteratur på Aarhus Universitet i 1969. Her blev jeg gradvist en del af omegnen af studenterpolitikken på venstrefløjen. En del inspiration kom fra Kinas Kulturrevolution og ikke fra den såkaldte 'reelt eksisterende socialisme' i Østblokken.

Efter mit bifag i engelsk i 1972 lod jeg derfor Storbritannien være Storbritannien og vendte blikket mod Kina for at finde ud af, hvad der foregik der. Aarhus Universitet havde etableret et kinesiskstudie et par år før, og det blev mit drømmestudie. Det samme valg havde ca. 40 andre truffet.

På studiet var der lærermangel på det moderne Kinas politik og økonomi, som var min hovedinteresse, så store dele af studiet blev gjort som selvstudie.

Vi var en lille gruppe af engagerede studerende med fælles interesser, som holdt hinanden i ørerne, så vi kunne holde ved. Vi havde heldigvis dygtige sproglærere, herunder en kinesisk lærer fra Folkerepublikken, den første 'folkerepublik-kineser', som jeg overhovedet mødte. Med sin venlige men bestemte pædagogik gjorde han sit bedste for at få os til at gebærde os på tåleligt kinesisk. Han var udogmatisk, knækkede hurtigt vore kulturelle koder, og besad en humoristisk sans, som hjalp både indlæring og det sociale fællesskab. Han lærte mig også at spille bordtennis, Kinas nationalsport dengang. Jeg lærte dog aldrig at slå ham.

Opgøret med Kulturrevolutionen

Vel ankommet i Beijing i 1977 blev jeg sammen med mine medrejsende indskrevet på Peking Universitet. Vi havde tilstrækkelig sproglig ballast til at kunne håndtere undervisning på kinesisk og samliv med en kinesisk rumkammerat på de kønsadskilte kollegier.

Den kulturrevolutionære ledelse, 'Fire-banden', sad i fængsel, og vi var allerede fuldt bekendte med Kulturrevolutionens fatale og traumatiske begivenheder. Væk var inspirationen, men ikke nysgerrigheden over for Kina. Undervisningen var elendig. Den hang stadig fast i Kulturrevolutionens dogmatiske forsimplinger. Et politisk opgør var på vej inden for den kinesiske topledelse, den politiske linje skulle lægges radikalt om, men der var stadig usikkerhed på universitetet om hvordan.

I efteråret 1977 blev Peking Universitet, som det var sket før, igen et laboratorium for udrulningen af en politisk kampagne, denne gang rettet mod Kulturrevolutionen. Det startede med en generel kritik af Firebandens rolle. Men så rykkede kritikken tættere på. Ledelsen på universitetet kom under heftig kritik på storskriftegnsplakater på campus. Vi var smågrupper af udenlandske studerende, som organiserede os for at kunne holde øje med, fotografere og kopiere plakaterne med henblik på at kunne dokumentere kampagnen for eftertiden.

Vi kunne blive mødt af et heftigt opslag som: "Afslør morderne på historisk institut!", og plakaterne oprullede mange personlige tragedier, som var resultatet af intense politiske kampe og det efterfølgende terrorregimente på det kulturrevolutionære Peking Universitet. Flere nationalt anerkendte professorer og mange andre akademikere og ansatte var blevet mishandlet og nogle var omkommet.

Kampagnen ændrede gradvist fokus og fortsatte hen over foråret 1978. Den bevægede sig ind til Xi Dan krydset i Beijings centrum og senere den Himmelske Freds Plads. Den berømte 'demokratimur' opstod netop i Xi Dan krydset i foråret 1978 som platform for denne kampagne, der på sigt førte til Deng Xiaopings magtovertagelse og det endelige opgør med Kulturrevolutionens ledere og deres politik.

Begivenhederne lærte mig, hvordan elitekonflikter i Kina med et snuptag kan vende kommunistpartiets etablerede "sandheder" på hovedet. Det gjorde især indtryk, hvordan almindelige mennesker kunne tilskyndes til at engagere sig politisk og derefter komme grueligt i klemme.

Hongqi var den absolutte topelites køretøj i 1970erne. Her må "masserne" vige for en Hongqi som skal ind i den Forbudte By (1978). I 1978 tog jeg ud på en nykonstrueret bro over 2. ringvej i Beijing for at tælle og tage billeder af biler. På en formiddag talte jeg ca. 30, de var stor set alle forskellige, alle produceret i Kina (nogle som håndværk), og de var alle sammen beregnet på produktiv transport. I dag kører der i tusindvis af biler i timen det samme sted.

På rejse i reformernes smeltedigler

Opholdet på Peking Universitet vakte min livslange interesse for, hvordan stat og samfund spiller sammen i Kina, og hvordan parti-staten, som den kaldes nu, kan både belære, engagere, involvere og undertrykke civilbefolkningen med strategisk sigte. I sidste instans bliver almindelige menneskers stemmer for det meste kun hørt, hvis det gavner magteliternes politiske interesser og legitimitet.

Efter Kulturrevolutionen åbnede Kina gradvist op mod omverdenen. I 1982 rejste jeg rundt i ugevis i reformernes smeltedigler på officielt besøg sammen med Carsten Boyer Thøgersen, senere dansk diplomat i Kina i mere end 20 år. Vi ville undersøge, hvor og hvordan Deng Xiaopings reformer påvirkede Kinas socialistiske samfund. Jeg var forundret over, hvordan et antikapitalistisk, kommunistisk parti kunne vende på en tallerken og bekende sig så markant til markedsøkonomi som politisk-økonomisk instrument uden at reformere sig selv. Disse overvejelser lagde endnu et spor i mit arbejde med Kina.

Vi besøgte blandt andet Shenzhen, Kinas første økonomiske frizone fra 1980, lidet anende at byen ville blive en verdensby og et af verdens førende tech-centre i det 21. århundrede. Den gamle by stod tilsyneladende i stampe udviklingsmæssigt, og der var endnu ikke meget at se af det nye Shenzhen. Det skal dog noteres, at Mærsk allerede havde fundet ind i en særlig zone i Shenzhen zonen, Shekou, og havde bygget en containerfabrik. Pepsi Cola var også til stede med sit første tapperi i Kina. Her så vi også Kinas første luksusvillaer i vestlig stil, bygget til udlændinge. Verden største virksomheder var tydeligvis ved at sætte fod i Kina under kommunistpartiets beskyttende vinger. Vi boede på et beskedent, hastigt opført hotel, uden services. Vores lokale vært måtte tage vores vasketøj med hjem og lade sin kone klare det.

Midt på en pløjemark var der bygget et nyt partihovedkvarter, et højhus som kunne ses langt væk. Det var et symbol på, hvor drivkraften bag moderniseringen og markedsgørelsen af Kina skulle komme fra. Denne iagttagelse af en ny, statskapitalistisk politisk økonomi gav mig endnu et perspektiv på mit arbejde med Kina.

På turen besøgte vi også Kinas svar på dagbladet Børsen, 世界经济导报/"World Economic Herald". Redaktionen lå i Shanghai. Bladet havde en pågående, relativt uafhængig og reformvenlig linje, som satte sig spor i den kinesiske politiske debat frem til 1989, hvor det blev lukket. Kina har aldrig haft en fri presse, men World Economic Herald nød godt af nogle år med begrænset mediecensur. Desværre for redaktionen meldte den sig på den forkerte side af den officielle fortolkning af de voldsomme begivenheder rundt om i Kina i 1989 og måtte lukke.

Jeg rejste selv rundt i Kina i foråret 1989 som ph.d. studerende og var på feltarbejde flere steder som led i mit arbejde om kinesisk landbrugsrådgivning. Jeg mødte demonstrationer i både Wuhan, Nanjing og Beijing men forlod Kina sidst i maj inden helvede brød løs, især i Beijing og Chengdu, med en fornemmelse af, at noget voldsomt var på vej.

Rejse til Kinas rødder

Min interesse for Kinas landbrug blev vakt ved et tilfælde, som meget af mit liv med Kina i øvrigt har været. I 1983 blev jeg ansat på FAOs repræsentation

Gamle venner: Siden begyndelsen af 1980erne har vi været venner med denne familie i Beijing. På billederne fra henholdsvis 1982 (t.v.) og 2018 (t.h.) ses Carsten Boyer Thøgersen og Carstens hustru, Kirsten Thøgersen, og jeg sammen med den mandlige part af familien (t.h. for Kirsten i 1982) og igen i 2018 med den kvindelige part, som tog billedet i 1982.

i Kina som programmedarbejder. Kontrakten lød på tre år, og min kone, Susanne Benn, og to af vore børn fulgte med, mens ældste søn blev i Danmark og kom på besøg et par gange. Susanne havde allerede en BA i kinesisk og kunne selv håndtere de mange udfordringer, som et nyt liv i Kina bød på, både familie- og arbejdsmæssigt.

Det var en kæmpe omvæltning for os alle. Jeg blev ansat til at skulle lave analyser af Kinas landbrugsudvikling og rapportere tilbage til FAOs hovedkvarter i Rom. Men min egyptiske chef mente noget andet. Jeg skulle arbejde direkte med FAOs projekter sammen med mine kolleger på repræsentationen. De kinesiske kolleger kom fra det kinesiske landbrugsministerium. Udviklingsbistanden til Kina var i hastig vækst, og FAO havde forrygende travlt og var underbemandet. Omkring 70 projekter og aktiviteter var allerede i gang, herunder et projekt med den kendte amerikanske Kina-iagttager, Bill Hinton, som projektleder. Han var agronom og landmand, og arbejdede på et projekt, der skulle se på en mere rationel udnyttelse af de overgræssede stepper i Indre Mongoli.

Der var også en lang pipeline af mulige nye projekter, som skulle forundersøges, finansieres og sættes i søen. Jeg måtte lige synke en gang. Udover at have fået et par hurtige introduktionskurser i Danmark før afrejsen, vidste jeg ikke meget om landbrug rent teknisk, og jeg havde aldrig arbejdet med udviklingsbistand. Det betød intet, mente min chef. Jeg var trods alt udsendt som juniorekspert af det danske landbrugsministerium og udenrigsministeriet i skøn forening.

Det blev en stejl læringskurve, men den gav mig også et solidt arbejdsmæssigt fundament. Jeg agerede i et professionelt system, der bakkede op om medarbejderne. Overalt i Kina mødte jeg private, bureaukratiske og akademiske entreprenører, nogle af dem selv bønder, som ville sætte gang i landbrugsudvikling. Der var en voldsom tørst efter at lære fra udlandet, efter at komme ud at se, hvordan andre gjorde, efter at få råd og vejledning fra udenlandske eksperter og efter penge at arbejde med. Min opgave blev at bestyre spændende projekter med stort udviklingspotentiale inden for så forskellige områder som: kvægbrug, grønsagsproduktion, biologisk skadedyrsbekæmpelse, mælkeproduktion, frøavl, dambrug, nedkøling af fisk, rensning af bomuldsfrø, produktion af suppeterninger, lagring og forarbejdning af fødevarer, landbrugsforskning, landbrugsrådgivning, biogas og solenergi.

Midt i perioden døde min chef, og pludselig stod jeg med ansvar for den daglige drift af FAO repræsentationen for den internationale side i nogle måneder. Jeg var ung og uprøvet som leder, og chefen for UNDP i Kina blev min formelle leder. Vores relation begrænsede sig imidlertid til et ugentligt møde, hvor han var glad for at høre, at der ikke var problemer. Det hele flaskede sig på grund af en dygtig administration og stærk opbakning fra de kinesiske kolleger og partnerne i ministerierne.

Vi overlevede og havde det godt som familie i Beijing. Når vi bevægede os rundt i byen og rejste i Kina, var vi ofte alene i det kinesiske folkehav, og børnene blev både forkælede og robuste af deres samkvem med deres kinesiske barnepiger (aiyi; kvinder oppe i årene), børnehavepersonale, almindelige mennesker på gaden og medrejsende. Susanne fik arbejde hos en tysk virksomhed og fik dermed indsigt i internationale handelsrelationer på et tidspunkt, hvor Kina netop var ved at åbne op.

Hjem til Jylland

Det var med et vist vemod vi vendte tilbage til Danmark. Vi bosatte os i Holstebro, hvor Susanne skulle uddan-

I forbindelse med mit ph.d. projekt tog min forskningspartner, Huang Wo (th.), mig med på besøg på Zhong Baodao, en ø midt i Yangzi floden i de Tre Slugter. Den er nu en del af fundamentet for De Tre Slugters Dæmning og er forsvundet for evigt.

nes og arbejde i familiens rejsebureau. Jeg bedrev konsulentvirksomhed for Kina Information Service på Aarhus Universitet, som jeg havde været med til at starte i 1981.

I 1988 valgte jeg at gå Ph.d. vejen med støtte fra DANIDA. I Kina havde jeg noteret, at mange af FAOs ledende eksperter var ph.d. Jeg tænkte, at det kunne være et fornuftigt, nyt trin på karrierestigen, samtidig med at jeg kunne blive både klogere og dygtigere. Som nævnt havde jeg fokus på landbrugsrådgivningssystemet, som skulle formidle ny viden og teknologi til Kinas småbønder. I løbet af ingen tid måtte systemet omstille sig fra at have 6 mill. kollektiver til 200 mill. småbrug som kunder. Samtidig ændrede landbruget sig fra at være en plansektor til at blive markedsstyret. Det var en oplagt case til at undersøge, hvordan reformerne i landbruget ændrede relationen mellem stat og bonde. Min interesse startede, da jeg fik lov til at arbejde med et landbrugsrådgivningsprojekt for FAO som noget af det første ved min ankomst i 1983. Med landbrugsministeriet i Beijing som sponsor fik jeg uhindret adgang til landområderne, og sammen med en kinesisk forsker fra Landbrugsakademiet i Hubei tilbragte jeg flere måneder i Renshou Amt, et fattigt område godt 100 km uden for Chengdu, hovedstaden i Sichuan Provins.

Jeg erkendte tidligt, at de tekniske departementer og organisationer inden for Kinas offentlige administration bød på fremragende muligheder for at forske i, hvordan Kinas politisk-administrative system arbejder i dagligdagen, og hvordan politiske forandringer slår igennem. Det er en strategi, jeg har brugt lige siden i stort set al min forskning. Min afhandling var den første internationale videnskabelige undersøgelse af landbrugsrådgivningen i Kina. Afhandlingen blev udgivet som bog på et tysk forlag og oversat til kinesisk for DANIDA penge, hvorefter landbrugsministeriet i Beijing distribuerede den til mere end 2.000 landbrugsrådgivningscentre på amtsniveau over hele Kina. Jeg mødte mange kinesiske praktikere i marken siden hen, som havde læst bogen og genkendte mig som forfatter på grund af mit navn. Denne form for anerkendelse, fra dem man forsker i og skriver om, er brændstof på en forskers motor.

I næste artikel vil Jørgen Delman fortælle om sine erfaringer som konsulent inden for udviklingsbistand til Kina og sin senere vej tilbage til Kina-forskningen og et job som professor i kinastudier ved Københavns Universitet. Han vil igen have fokus på, hvad han har lært og hvad det har betydet for ham. Læs blandt andet om hans tid undervejs som direktør for China-EU Centre for Agricultural Technology i Beijing og som del af ledelsen for EU's mejeriprogram i Kina.

BILKULTUR, KLASSE OG KØN: KINA HAR OVERTAGET OG RADIKALISERET VESTLIG BILKULTUR!

HILDA RØMER CHRISTENSEN, LEKTOR, KØBENHAVNS UNIVERSITET.

JOE BIDEN – USA'S NYVALGTE PRÆSIDENT – BLEV I DEN NYLIGT AFHOLDTE VALGKAMP I EFTERÅRET 2020 LOVPRIST SOM EN, DER HAVDE BEVARET KONTAKTEN TIL DEN AMERIKANSKE MIDDELKLASSE.

Hans daglige togrejser fra Delaware til Washington og retur igennem et langt politiker liv blev igen og igen fremhævet som et klart udtryk for, at han tilhørte middelklassen. Dette til forskel fra Kina i det 21 århundrede, hvor middelklassen ofte opfattes som en gruppe bestående af forretningsfolk, kreative og intellektuelle og partifunktionærer med en livsstil som de superrige.

Også i mit feltarbejde i kinesiske middelklasse i 2010erne har jeg mødt en del tankevækkende eksempler på, hvordan middelklassen forbindes med forbrug og biler. En midaldrende kvinde, som i Danmark ville blive betegnet som lavere middelklasse, havde denne forbrugsbestemte definition af middelklassen: "Jeg tilhører ikke middelklassen. Middelklassen ejer mindst 2 lejligheder, 2 biler og har en opsparing på 500.000 rmb." – En anden respondent mente heller ikke, at han tilhørte middelklassen – selv med en rummelig, moderne lejlighed og som ejer af en Morris Cooper og en Jaguar. Og som arving til et privat firma.

Færdes man i Kina i dag, er der ingen tvivl om, at især de store byer har bevæ-

get sig fra det, der i slogan sproget hed Kingdom of the Bikes til et land domineret af biler. Bilen er blevet del af den nye værdi matrice for det moderne Kina, og at være bilejer er et tydeligt tegn på at tilhøre middelklassen. Kina er i dag den største bilnation i verden, og den samlede bil flåde i Kina i dag tæller ca. 240 millioner køretøjer– en stejl stigning fra ca. 6 millioner biler i 2003 over 85 millioner i 2013.

Det stigende antal biler har – trods en rekordstor udbygning af en bil centreret infrastruktur sat et enormt pres på den daglige trafikstrøm. Opgørelser fra Beijing i 2015 viste, at bilernes andel af den daglige pendler trafik steg fra 5 % i 1986 over godt 23 % i 2000 til godt 34 % i 2010. Samtidig faldt cyklernes andel af den daglige mobilitet fra næsten 63 % i 1986 til under 12 % i 2015. Dertil kommer en voldsom udbygning af den offentlige transport, af nye metro og buslinjer. I Beijing betød det, at den offentlige transport tegnede sig for 50 % af pendlertrafikken. Til sammen har denne udvikling skabt en række problemer, som også kendes fra Vesten, forurening, støj, trængsel og verdensrekord i trafik ulykker. Der er i de senere år gjort nogle forsøg på at begrænse antallet af biler og deres brug og på at skabe flere regler og mere sikkerhed for gående og cyklister i en række store metropoler, ikke mindst i Beijing. Bilernes ankomst har også skabt nye sociale og kønsmæssige skel – de nye metrolinjer dækker således i mindre grad lav indkomst boligområder, hvor befolkningen ikke har råd til en bil.

Også i bilisternes og bilejernes egne rækker finder man forskelle mellem kønnene – som ligner dem i Vesten, hvor mænd er i overtal både som bilister og bilejere. I 2003 udgjorde de kinesiske kvinder omkring 25 % af bilejerne, mens tallet i 2009 var steget til 40 %, bl.a. som følge af nye reguleringer, der begrænsede brugen af privatbiler til bestemte dage. Det betød, at middelklassefamilier, som havde råd, købte bil nummer to i kvindens navn. I 2013 var der totalt 60 millioner kvindelige bilister, men de udgjorde kun 22 % af det totale antal bilister Et faktum, som særligt har interesseret bilproducenterne, der ser et stort potentiale i at nå kvinderne i den kinesiske middelklasse.

Branding af biler – på kinesisk.
Forskere har hævdet, at nationen som forestillet fællesskab er blevet afløst af forskellige former for konsument/forbruger fællesskaber, som både formes indenfor og på tværs af nationale grænser. Noget, der passer godt på bilbranchen og dens brandingstrategier. For bilbranchen har det været en speciel udfordring for de udenlandske bilfirmaer at forbinde deres egne globale ambitioner og traditioner med kinesiske værdier, normer og æstetiske præferencer. Når det kommer til køn, er det tydeligt, at den kinesiske bilkultur knytter an til en global forestilling om behov og præferencer hos den mandlige kinesiske forretningsmand. F.eks. i udviklingen af længere og mere prætentiøse bilmodeller til det kinesiske marked.

Da Volvo – det ikoniske svenske mærke - blev opkøbt af det kinesiske bilbrand Geely i 2010, kom det kort efter til en krise i samarbejdet mellem den gamle svenske og den nye kinesiske ledelse. Svenskerne ville fastholde det enkle og underspillede og solide design, mens de kinesiske ejeres ønsker gik på en mere prætentiøs sedan model.
Det tyske bilmærke Volkswagen udgør her et særligt kapitel på det kinesiske bilmarked. Allerede i begyndelsen af 1980erne indgik VW en aftale med Shanghai TAC om et joint venture samarbejde. Resultatet var, at VW Santaen blev den første udgave af en kinesisk folkevogn, en "folkets bil". VW har sidenhen brandet sig selv som central spiller i det, der i lang tid blev set som det "kinesiske økonomiske mirakel" og fremhævet VW ikke som en integreret del af udviklingen af Kina efter reformerne. VW har her i det 21. århundrede fortsat denne bestræbelse, som led i lancering af nye mellemklassebiler. Et eksempel her er VWs NEEZA concept model, der blev lanceret i 2015 under stor medieopmærksomhed. Modellen var opkaldt efter Ne-zha (哪吒) – en lille dreng med overnaturlige evner til at bekæmpe dæmoner i kinesisk mytologi, som flyver på et kinesisk vind- og ildhjul. (Wind fire Wheel). Den nye NEEZA model blev markedsført som en kombination af kinesisk kultur og historie – og så tysk avanceret teknologi. Desuden var den nye NEEZA model tænkt som en bil, der appellerede til den bredere middelklasse i de kinesiske byer inklusiv designet, som var et twist af en sedan og en kompakt SUV; også farvevalget symboliserede et kinesisk indslag med introduktionen af den dybtrøde bil, der senere er blevet udvidet med en farvepalet, som svarede til farver i den kinesiske tradition: gul, hvid, blå osv. Andre store bilmærker har også haft succes med at integrere og brande sig på kulturelle indspil. F.eks. lancerede det tyske BMW i 2009 en BMW kulturrejse, sammen med Capital museet i Beijing, fulgt i 2010 med en særlig BMW Art Power 100 Award. Alt sammen noget, der skulle appellere til potentielle kunder i den øvre middelklasse, og som gav bilerne et anstrøg af mere end teknik. Mercedes Benz lavede en endnu større intervention med Mercedes Benz Arenaen i Shanghai, der blev opført ved EXPO 2010 og som nu fungerer som en livsstilsarena, hvor "Ikonet for bevægelse, mødes med ikonet for underholdning." Samme år steg salget af Benz med 225 %, og tyske biler udgjorde i 2012 80 % af salget af luksusbiler i Kina.

En Mackenzie rapport fra 2012 bekræftede forestillingen om en særlig mandlig appel i luksusbil segmentet, herunder forbindelsen mellem aggressiv maskulinitet og luksusforbrug af biler. Rapporten beskriver kinesiske forbrugere som ekstremt besatte af at præsentere et succesfuldt image; mange unge mandlige forbrugere beskrev bilen som et business kort og som noget, der signalerede troværdighed. Rapporten beskrev også forskellen på det mandlige og det kvindelige i dette segment: hvor mændene gik efter de anerkendte (luksus) brands, gik kvinderne mere efter ydre design og stil, sikkerhedsudstyr og komfort. En anden rapport opererede med fem kundesegmenter, flertallet af potentielle købere var unge mænd, mens kvinder udgjorde en mindre og mere moden gruppe i business segmentet.

Min egen survey fra 2013, der bygger på 240 respondenter i forskellige middelklassesegmenter i Shanghai, tyder dog på at køn og bil præferencer er langt mere usikre end det, som markedsundersøgelserne peger på. De fleste af respondenterne pegede

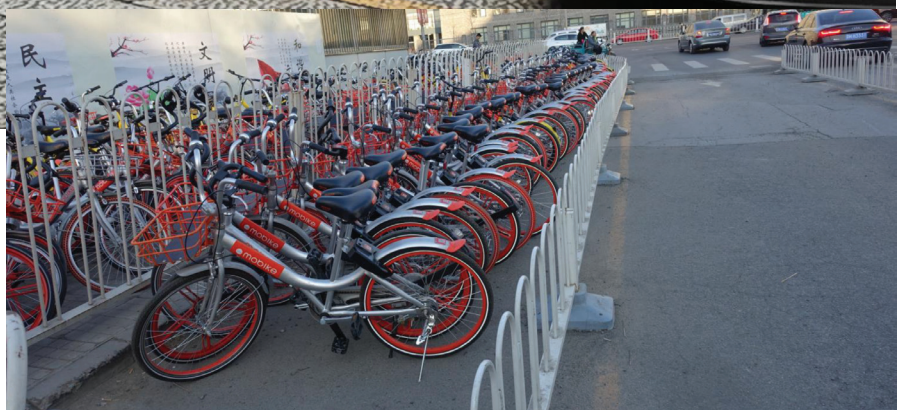

på familiebilen som deres foretrukne drømmebil- og ikke på de luksuriøse sedan modeller. Ønsket om en familiebil peger i retning af familiens centrale rolle og vidner også om de sociale dimensioner i bilkulturen. Nogle forskere taler ligefrem om bilen som et nyt medlem af familien, som sikrer både hverdagstransport og udflugter. En opfølgende survey i 2019 pegede også på, at familie orienteringen stadig står stærkt i forhold til forbrugsmønstret i de kinesiske middelklassefamilier. Ikke desto mindre udgør de kompakte SUVer et problem som transportmiddel i de store kinesiske byer, pladsmæssigt og ift CO_2-udledning.

Bilkultur – tegn på modernitet, vækst og problemer.

Kina har – helhjertet og ivrigt - taget vestlig bilkultur til sig som et tegn på modernitet og vækst. Bilkultur og biljournalistik udgør således en relativ fredfyldt helle i medielandskabet på trods af, at privatbilisme bærer mange vestlige overtoner. I og omkring de store metropoler som Beijing og Shanghai er de mange-sporede motorveje fulde af populære vestlige luksus bilmærker som Audi, Mercedes Benz og BMW og VW - og her på det sidste også af Teslaer som de sidste nye statussymboler. Bilkulturen associerer på mange planer retten til frihed og mobilitet – og er et underliggende paradox som udfordrer traditionen og den kollektivistiske kinesiske kultur. F.eks. har der været ophidsede diskussioner i både trykte medier og online af de nyrige Tuhao (土豪), og deres flashing af luksusbiler og hensynsløse kørsel. Et andet varmt emne har været den åbenlyse og overdrevne seksualisering af biler og kroppe i forbindelse med de store bilshows; f.eks. i 2012, hvor bilshowet i Beijing blev karakteriseret som et "breast" show – snarere end et bilshow. Samtidig udsendte Beijing kontoret for Ethics development en advarsel til denne form for "vulgære promotion metoder". Og et tredje varmt emne har været de stigende priser i de overfyldte metro tog, af nogle set som et usolidarisk brud på traditionen for kollektive løsninger. CO_2-udledning fra biltransport udgør et stort og uløst problem i de kinesiske byer. Begrænsning af bilkulturen og overgang til mere bæredygtig transportformer bliver en stor udfordring i de kommende års bestræbelser på at begrænse CO_2-udledninger. I Kina, som i andre del af verden.

Artiklen bygger på Hilda Rømer Christensen: The lure of car-culture. Gender, class and nation in 21st century car-culture in China. In Women, Gender, and Research 1.2015. pp 110-123." https://tidsskrift.dk/KKF/article/view/28517

Rømer Christensen: Gendering Mobilities and (in)equalities in Post-socialist China. in Christina Scholten, Tanja Joelsson (eds): Integrating Gender into Transport planning. Palgrave 2019. pp 240-270 https://link.springer.com/chapter/10.1007/978-3-030-05042-

SUN PINS LILLE BOG OM GRU OG ULYKKE

BOGANMELDELSE AF RIKKE AGNETE OLSEN

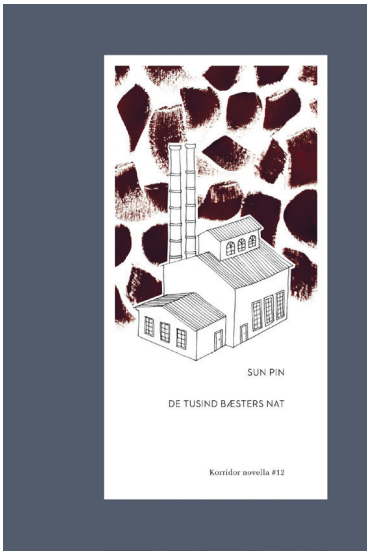

DENNE LILLE FORTÆLLING LEVER VIRKELIG OP TIL SIT NAVN. ALT ER FORFÆRDELIGT, OG DET ENDER BOGSTAVELIG TALT MED DØD, MEN DET ER IKKE ENGANG DET VÆRSTE. DET ER HELE DET HÅBLØSE FORLØB.

Li Chengjing rejser bort fra sin elskede og den by, hvor de var lykkelige sammen. Efter en stund mærker hun, at hans interesse kølnes, han ringer sjældnere, bliver ikke glad for de gaver, hun efterhånden sender i hobetal, og til sidst vedgår han, at der nu er en anden. Så bruger hun store summer på at købe en lækker frakke til ham og rejser tilbage for at møde ham og give ham frakken, så han kan se, hvad deres kærlighed betyder.

For ham er der imidlertid ikke mere kærlighed, han vil ikke have frakken, og da hun skal rejse hjem med den og uforrettet sag, går det helt galt. Hun mister frakken i en cafe, bliver smidt af toget, fordi hun ikke har billet, og da hun vender tilbage til cafeen, har en ung pige snuppet frakken. De kommer imidlertid på talefod, og den unge pige inviterer Li Chengjing til at komme med hende hjem og tilbringe natten i hendes lejlighed.

Det bliver en uhyggelig tur, der er langt derhen, stedet er uhyggeligt, det ligner en forladt og forfalden fabrik, og da de når frem til lejligheden, er den også uhyggelig og nedslidt. Li Chengjing har mest lyst til at løbe sin vej, men der er jo ingen steder at løbe hen, så hun bliver og spiser den mad, hendes værtinde laver til hende. Samtidig bliver hun mere og mere utilpas, fordi hun mærker, at hendes værtinde er bange og lytter efter noget hele tiden.

Det er værtindens fars fjender, der ventes. Faderen har været uheldig med investeringer og lån, og har på den måde ødelagt livet for flere mennesker, der nu vil have hævn. De kommer i samlet flok en gang om året og kræver pengene eller – i værste fald – livet. De kommer altid samme dag, dagen før nytår, og nu er det netop den dag. Foreløbig har de skåret to fingre af faderens hånd, ødelagt hans ene øje og brækket et af hans ben, så nu kan han slet ikke arbejde mere og altså ikke samle penge til at betale af på gælden.

Så kommer de, en gammel far og hans søn, og først truer de, men under forløbet vendes alt til noget andet. De har slet ikke lyst til død og pinsler, en mindelig aftale er mulig, men Li Chengjing, der bliver en aktiv del af sagen, prøver at ringe til sin gamle kæreste, og da intet lykkes, griber hun den skarpslebne kniv, som de to hævnere har haft med og jager den i sin arm. Blodet flyder og hun råber, de skal tage et billede af hende, som hun så kan sende til sin tabte elskede, så han kan se, hun ikke er et slet menneske, men godt vil hjælpe andre end sig selv. For hende drejer alt sig kun om den tabte kærlighed.

Omsider går de to hævnere, og værtinden låser døren til loftet op og forsvinder op ad trappen. Li Chengjing følger efter, og deroppe er de gældsatte forældre. Faderen ligger krumbøjet og sover på gulvet ved siden af en stinkende natpotte, der er fyldt til randen. Moderen ligger på en seng med sit bønnehæfte knuget i hænderne. Hun er død af skræk, allerede dagen før, viser det sig.

Det er megen dramatik på bare 105 sider, men det egentlige drama foregår i hovedpersonen. Alle de andre personer handler, gør ting, siger noget, men hun oplever al gru og uhygge, føler sin magtesløshed, og det er i virkeligheden de tusind bæster.

Bogen er fint oversat, så man ikke kan undgå at leve med i hendes ulykke, som overgår meget, hvad man kan sætte sig ind i.

Sun Pin, De tusind bæsters nat
Korridor novella #12
Oversat af Sidse Laugesen
Forlaget Korridor 2020, 105 sider, 149,95 kr.

KINAS LANGE MARCH MOD ET GRØNT SAMFUND

AF KAARE SANDHOLT

PRÆSIDENT XI JINPING'S UDMELDING OM AT KINA VIL VÆRE KLIMANEUTRAL I 2060 ER EN FORELØBIG KULMINATION PÅ EN LANG MARCH HEN MOD ET GRØNT KINA. MARCHEN HAR IKKE VÆRET UDEN FORHINDRINGER OG TILBAGESKRIDT, MEN PERSPEKTIVERNE HAR IKKE SET BEDRE UD END I DAG. DENNE ARTIKEL GENNEMGÅR UDVIKLING AF DEN MILJØPOLITISKE DAGSORDEN I KINA OG SAMMENHOLDER DEN MED DE FAKTISK OPNÅEDE RESULTATER

Kinas voldsomme økonomiske udvikling har sat sig dybe spor i den globale økonomi, men har også givet globale og lokale miljøpåvirkninger i et voldsomt omfang. Siden 2000 er Kinas energiforbrug mere end tredoblet, kulforbruget er vokset med 275 procent, CO2 udledningen med 266 procent og luftforurening er taget voldsomt til, specielt i de kinesiske storbyer. Men faktisk har Kina længe haft en ambitiøs miljøpolitik, i hvert fald på papiret.

Den økologiske civilisation og andre udviklingsstrategier

Økologisk civilisation - 生态文明 - er et nøglebegreb til at forstå kinesisk politik.

Det blev for alvor introduceret i Kina i starten af 00'erne og blev første gang brugt officielt på Folkekongressens møde i 2007 af præsident Hu Jintao. Baggrunden var blandt andet omfattende forurening af floder og land. I 2012 blev økologisk civilisation en bestanddel af forfatningen som en del af de fem kerneområder (politisk, kulturel, økonomisk, social og økologisk udvikling). Begrebet blev yderligere promoveret af Xi Jinping, som blandt andet i 2013 fik nedsat en ledende gruppe til fremme af økonomisk udvikling og økologisk civilisation. I 2015 tiltrådte Politbureauet et dokument om etablering af en økologisk civilisation efterfulgt af en egentlig handlingsplan for udvikling af den økologiske civilisation. Xi Jinping har været en ivrig fortaler for den økologiske civilisation og har koblet den til narrativer om "den kinesiske drøm" som den langsigtede vision for den kinesiske samfundsudvikling. Dermed refererer "økologisk civilisation" til en forståelse, hvor naturen og miljøet er en integreret del af livet og ikke blot noget, som kan udnyttes uden begrænsninger, og til en vision for samfundsudviklingen, hvor økonomisk vækst ikke kan ske på bekostning af miljøet. Men det indgår som nævnt også i en bredere kontekst, hvor økonomiske reformer går hånd i hånd med reformer inden for uddannelse, kultur, landbrug og andre sociale reformer for at skabe det ultimative bæredygtige samfund.

I 2018 blev det kinesiske miljøministerium styrket og omdøbt til Ministeriet for Økologi og Miljø, en understregning af at den økologiske civilisation som udviklingsstrategi er bærende for Kina. I 2015 lancerede kommunistpartiet også konceptet om de fem udviklinger for den strategiske udvikling af

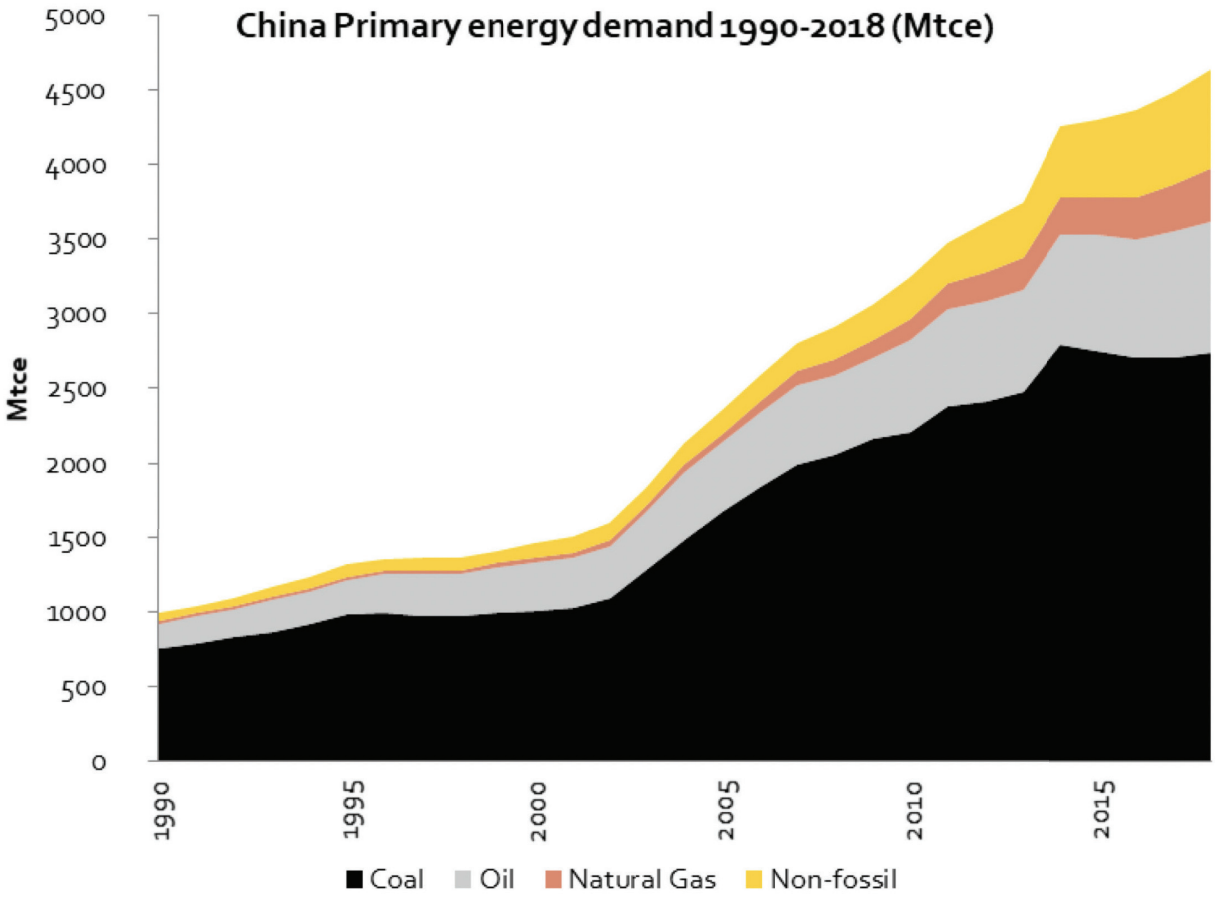

Kulforbruget toppede i 2014, men er de seneste par år (ikke vist på kurven) igen ved at nå 2014-forbruget.
Figur 1: Kinas primære energiforbrug 1990 – 2018 fordelt på energikilder. Kilde: China National Renewable Energy Centre

Kina. Innovationsdrevet udvikling, koordineret udvikling, grøn udvikling, åben udvikling og delt udvikling som ledestjerner for den 13. femårsplanperiode 2016-2020. De fem koncepter skal ses som en forberedelse på en lavere økonomisk vækst i Kina og den transformation fra kvantitet til kvalitet, som "Made in China 2025" planen, der ligeledes blev lanceret i 2015, lagde op til. Partiet forklarede selv, at "grøn udvikling" betyder at Kina må gøre op med princippet om "at forurene først og gøre rent bagefter", og også gøre op med misforståelsen at udvikling og miljøbeskyttelse er modsætninger.
Et tredje element i den overordnede udviklingsstrategi blev introduceret af Xi Jinping i 2014 - "Fire revolutioner og et samarbejde" - som fokuserer på energisektoren. Strategien peger på nødvendigheden af at gennemføre en forbrugsreform med fokus på energieffektivitet, en forsyningsreform med fokus på diversitet, en innovationsreform med fokus på nye energiteknologier, en samlet reform af energisystemet med fokus på markedsreformer, samt understrege nødvendigheden af et øget internationalt samarbejde med fokus på energiforsyningssikkerhed.
Den 13. femårsplan satte på den baggrund nye mål for energisektorens udvikling. Energisystemet skal være rent, med lille CO2-udledning, sikkert og effektivt, altså med fokus på luft- og vandforurening, klimaet, forsyningssikkerheden og energiomkostningerne. Med planen blev der sat et øvre mål for brugen af kul og for installeret kulkraftkapacitet.

Klimapolitikken
Kina har siden 1990 været aktiv i de internationale klimaforhandlinger og underskrev Rio konventionen i 1992 og Kyoto-protokollen i 1997. Sidstnævnte blev ratificeret af Kina i 2002. Udgangspunktet for forhandlingerne var dogmet om "fælles men forskelligartede forpligtelser" med vægt på at de økonomisk udviklede lande tog et større ansvar for nedbringelsen af klimagasser end udviklingslandene (inkl. Kina).
Den 10. femårsplan fra 2001 var den første til at nævne klimaforandringer, men indeholdt ikke specifikke mål for reduktion af klimagasser. Et sådant mål blev først annonceret i 2009, lige før COP15 i København. Målet blev sat til en reduktion af CO2 intensiteten i forhold til bruttonationalproduktet (GDP) på 40-45% fra 2005 til 2020. COP15 endte uden store resultater, og Kina blev efterfølgende kritiseret for ikke at ville forpligte sig mere ambitiøst.
Den 12. femårsplan havde som den første et konkret mål om at reducere CO2 intensiteten med 17% fra 2011 til 2015. Planen blev efterfulgt af en national klimahandlingsplan i 2014, samme år som præsident Xi og præsi-

dent Obama i en fælles erklæring om viljen til at reducere klimapåvirkningerne lagde grunden til Paris-aftalen fra 2015. I den forbindelse erklærede Kina sig parat til at toppe med udledningen af CO2 i 2030 og gøre sit bedste for at nå toppen før.

Kina var meget aktiv i forbindelse med forhandlingerne i Paris i 2015 og tilskrives, i modsætning til forhandlingerne i København i 2009, en stor del af æren for at det lykkedes at nå til global enighed om en klimaaftale. Sidenhen har Xi Jinping gentagne gange fremhævet Paris-aftalen som en milepæl for den globale klimakamp.

Den foreløbige kulmination på Kinas ambitioner var Xi Jinping's udmelding i september 2020, hvor Kina forpligter sig til at være CO2 neutral i 2060 og at toppe udledningerne før 2030. Det blev i december 2020 fulgt af konkrete mål om at reducere CO2 intensiteten med mere end 65% fra 2005 til 2030 og at have mere end 25% ikke-fossilt brændsel i det primære energiforbrug i 2030. Samtidig skal Kina have mere end 1200 GW installeret vind- og solkraft i 2030.

Hvordan er det så gået?
Målene og strategierne er altså i stigende grad blevet grønne og ambitiøse. Men hvordan ser det ud i praksis? Bruttoenergiforbruget er karakteriseret ved en voldsom vækst i perioden 2003 til 2013, især med en vækst i forbruget af kul, efterfulgt af en svagere stigning, især dækket af ikke-fossile energikilder som vand-, vind- , sol- og a-kraft, Tilsvarende er CO2 emissionen vokset voldsomt i perioden 2003 - 2013, efterfulgt af en noget svagere stigning i perioden derefter.
Omfanget af luftforureningen kan illustreres ved de månedlige målinger fra den amerikanske ambassade i Beijing, figur 3. Perioden fra 2009 til 2015 var særlig slem, mens det senere er blevet væsentligt bedre.

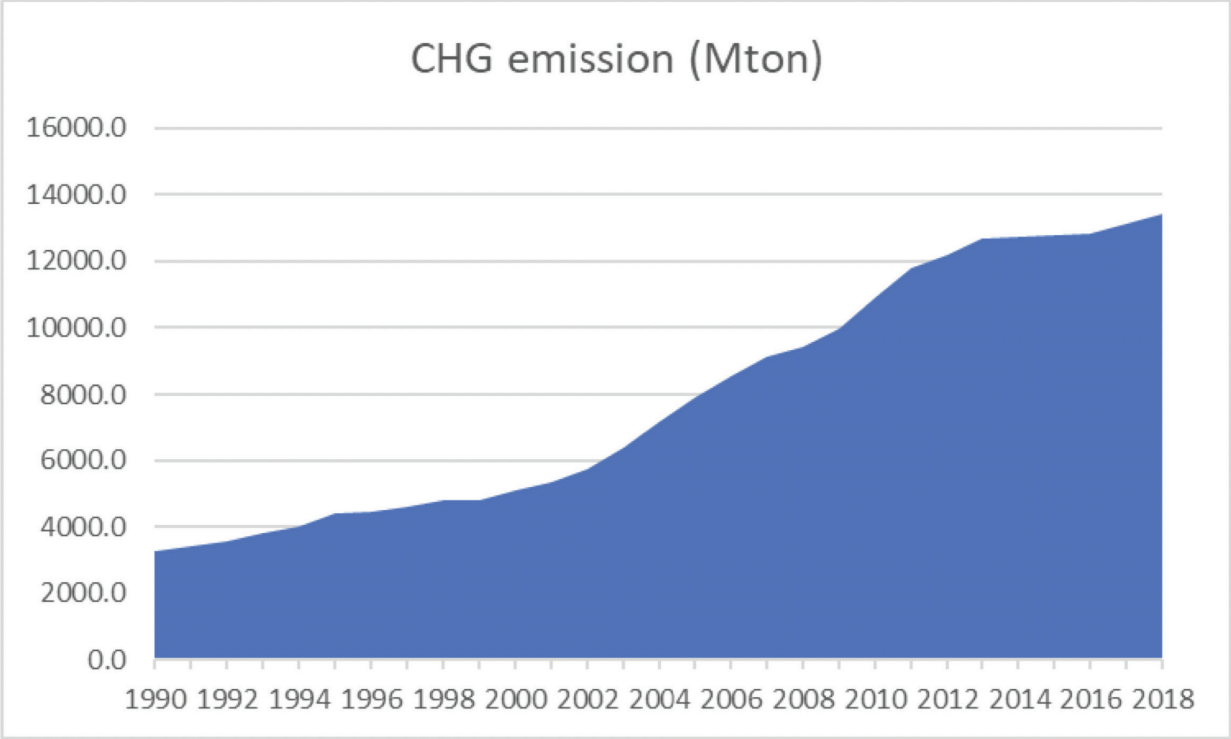

Figur 2: Udledningen af drivhusgasser i Kina 1990 – 2018. Kilde: Climate Action Tracker

Noget er altså lykkedes i den kinesiske strategi, men andre elementer er knap så lovende.
Succesen med reduktionen af luftforureningen skyldes især den handlingsplan, der blev igangsat i 2013 med en målrettet indsats for at fjerne kul fra de store byer, både individuel fyring med kul og kulfyrede kraftværker, forbedret benzinkvalitet, en indsats for elektriske biler mv.
Udbygning med vind og sol og integrationen af dem i elsystemet er en anden succeshistorie, som har givet store reduktioner i prisen for elektricitet fra vind og sol, samt ført til en succesfuld indsats for at gøre elsystemet mere fleksibelt og få udbygget elnettet til at kunne transportere de stigende mængde elektricitet over store afstande.
Man har også fået genstartet elsektorreformen og opbygningen af et nationalt elmarked, som vil kunne have en afgørende rolle i den fortsatte omstilling af energiforsyningen. Historien omfatter også et skift fra tilskud til vedvarende energi til et kvotesystem, hvor aktørerne får ansvar for udbygningen.
På klimaområdet har Kina efter mange års forberedelse nu igangsat et landsdækkende kvotehandelssystem, som i øjeblikket dækker de store kraftværker.
Desværre er kvotemekanismen defineret, så det ikke giver incitament til at fortrænge kul fra kraftværkerne, men i stedet fremmer det effektive kulanlæg på bekostning af mindre effektive kulværker. Det nuværende kvotesystem kan derfor mest betragtes som en øveplads for et kommende mere rigtigt handelssystem.
En af de store udfordringer for centralregeringen er de provinser, hvis økonomier er afhængige af kul. En del af disse provinser har fortsat en udbygning med nye kulfyrede kraftværker i et omfang, som ikke kan begrundes ud fra behovet for elektricitet. Det har blandt andet betydet, at økonomien for de eksisterende kraftværker er forringet, da benyttelsestiden for kraftværkerne generelt er gået ned i de seneste 10 år.

Ligeledes har de stærke statsejede selskaber inden for kulindustrien haft (for) stor indflydelse på energiadministrationen. På det seneste har Ministeriet for Økologi og Miljø således offentligt fremsat en kraftig irettesættelse af den Nationale Energiadministration NEA for ikke at tage miljøforholdene og tilsynspligten over for kulindustrien alvorlig.

Tiderne skifter

Vi er på et stade i klimakrisen, hvor enhver positiv forandring kun kan gå for langsomt. Det gælder både i Danmark og i Kina. Men også her gælder "bedre sent end aldrig" og det er set før, at omstillingen i Kina kan gå hurtigt, når først den er i gang.

I dag, på forkanten af den kommende 14. femårsplan, synes jeg der er grund til optimisme. Det skyldes især tre grundlæggende forhold:

Det ideologiske grundlag er på plads. Som beskrevet ovenfor har Kina bevidst gennem længere tid arbejdet med den grønne omstilling som et nøglebegreb for Kinas udvikling. Betydningen af den økologiske civilisation som udviklingsbegreb giver mening og gennemsyrer partiet fra topledelse og ned, og begrebet har fået yderligere gennemslagskraft gennem en række supplerende strategier.

Teknologien er på plads. De seneste 10 år har priserne på elektricitet fra vind og solkraft styrtdykket, samtidig med at teknologien er modnet. I dag er disse teknologier fuldt ud konkurrencedygtige med ny kulkraft, globalt og i Kina, og de vil i fremtiden også kunne udkonkurrere eksisterende værker. Det betyder, at der nu omsider ikke er et modsætningsforhold mellem økonomi og miljø hvad angår grøn energi.

Det er nu tydeligt, at det er alvor. Xi Jinping's udmelding i september om klimaneutralitet i 2060 kom som noget af en overraskelse for de fleste. Efterfølgende har udmeldinger fra de forskellige ministerier vist, at budskabet er forstået ned i geledderne. Som eksempel kan nævnes Statsrådets redegørelse om "Energy in China's new Era" fra december 2020, som har et klart budskab om grøn omstilling. Også NEAs årlige handlingsplan for det kommende år er denne gang mere grøn end nogensinde. Den første lakmusprøve på denne optimisme bliver naturligvis den 14. femårsplan. Selv om den overordnede plan forventeligt offentliggøres i marts i år, går der som regel op til et år eller mere før sektorplanerne er på plads, så vi må vente lidt endnu. Men det blive næppe spørgsmålet om den bliver mere grøn, men mere hvor kraftig grøn den bliver.

Kaare Sandholt har arbejdet med omlægning af energiforsyningen i Danmark og internationalt gennem de seneste 40 år, de seneste ti år tilknyttet den kinesiske energiadministration som Chief International Expert ved Center for Renewable Development (可再生能源发展中心首席国际专家)hos Energy Research Institute under National Development and Reform Commission, NDRC .

Figur 3: Månedlige målinger af PM2.5 forureningen i Beijing 2008 - 2020. Kilde: Anders Hove, GIZ

U.S. Embassy hourly PM2.5 concentration readings: monthly and annual averages, 2008-2020

Units: micrograms per cubic meter

Note: colors represent Microsoft Excel conditional formatting default colors, not AQI colors

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Grand Total
Jan			90	45	119	199	118	108	72	124	34	54	60	93
Feb		65	98	150	84	124	175	97	45	76	58	58	63	93
Mar		81	95	58	97	127	110	89	93	64	87	54	34	82
Apr	104	87	80	91	87	67	96	79	66	56	66	53	35	73
May	98	84	87	65	91	85	72	60	55	61	62	43	43	69
Jun	100	97	109	108	97	112	59	55	59	40	49	37	40	73
July	90	106	124	108	80	69	89	55	60	51	35	32	39	73
Aug	65	108	98	104	81	62	63	45	39	33	30	21	25	58
Sept	59	108	123	96	60	91	71	47	51	56	27	36	22	64
Oct	84	93	119	145	95	107	141	72	83	53	42	44	41	85
Nov	73	155	138	110	87	91	104	124	105	48	74	48	40	93
Dec		109	97	109	113	98	78	162	144	46	43	50	30	89
Yearly Avg	**85**	**102**	**104**	**99**	**91**	**102**	**98**	**83**	**73**	**59**	**50**	**43**	**39.3**	78

MAI CORLIN: THE BISHAN COMMUNE AND THE PRACTICE OF SOCIALLY ENGAGED ART IN RURAL CHINA

ANMELDELSE AF RIKKE AGNETE OLSEN

DENNE GRUNDIGE, OMHYGGELIGE OG MEGET LÆRDE BOG INDLEDES MED EN TAK TIL DE MANGE MENNESKER, DER HAR BESKÆFTIGET SIG MED KUNST MED SOCIALT SIGTE, DER ER ET SÆRLIGT FAG, OG SOM HAR ARBEJDET MED AT FØRE DET UD I LIVET I BISHAN.

En del har taget Mai Corlin med i deres arbejde og åbnet deres hjem for hende. Det gælder ikke mindst projektets primus motor Ou Ning, hans nære medarbejder Zuo Jing, og lærer Wang i Bishan. Der er mange flere, således forfattere, der optræder i litteraturlisterne, og så er der de vigtige fonde, der har støttet bogen, S.C.Van, Ragna Rask Nielsens fond, Knud Højgaards fond, Oticon fonden og Augustinusfonden. Deres støtte understreger bogens betydning som videnskabelig afhandling.
Forfatteren har skrevet sin bog på engelsk, nogle termer har hun også skrevet på kinesisk, fordi der ikke findes præcise udtryk på engelsk. Hun har desuden selv oversat tekstindslag fra kinesisk til engelsk eller dansk.
Blandt de mange personer, der optræder i bogens fortælling om Bishanprojektets historie er nogle rigtige navne, andre er opdigtede for en sikkerheds skyld.

Det er som nævnt en lærd bog. Hvert af dens otte kapitler er udstyret ikke bare med fyldige fodnoter, men også en omfattende, selvstændig litteraturliste. I teksten er der adskillige parenteser om ord eller udtryk for at gøre klart, hvad der er vigtigt, og går man hele dette hjælpeapparat grundigt igennem, bliver man vel oplyst om det, bogen beskriver. Det er imidlertid et helt studium, som det tager tid at sætte sig ind i, og det gør ikke bogen lettere at læse.

Efter først at have redegjort for filosofierne bag oprettelsen eller måske snarere indretningen af samfund – kommuner – i Kinas landdistrikter, gennemgås forløbet i Bishan kronologisk. I Kina har der fra kunstnere i byerne været bevægelser med ønske om gennem moderne kunst og liv og tanke at ændre landsbysamfundene og skabe fornyet forbindelse mellem land og by. Tankerne der har givet anledning til de modeller, man at søgt at skabe, kommer fra stort set alt mellem Pariserkommunen og Christiania. Filosoffer som den russiske anarkist Peter Kropotkin og Herbert Marcuse har blandt andre spillet en stor rolle.

Landsbyen Bishan, der ligger det østlige centrale Kina, blev udvalgt af Ou Ning og projektet blev sat i gang med såkaldte "Harvestivals" – "høstfestivaler" fra 2011. Her viste man mange af de ting, man ønskede at sætte i gang i landsbyen. Ou Ning, der er kunstner og formidler, nedfældede sine tanker i en lille bog, der med tekst og illustrationer viser, hvordan han ønskede at skabe en anarkistisk utopi af et samfund med rod i det kinesiske landsamfunds historie, politisk og socialt.
Bishan var med sine knapt 2500 indbyggere, et nyt hospital, en ny skole og kort afstand til en hovedby på mange måder et godt valg, når man ville skabe en ny selvstændig lilleverden. Der var også en del tomme huse, fordi de unge rejste væk for at få arbejde, så der var gode muligheder for tilflyttere. Området var egentlig beboet af hui minoriteten og husene var deres særlige form for bolig.

Efter et par år flyttede Ou Ning selv til Bishan, hvor man var gået i gang med læsegrupper, havde oprettet et bibliotek, holdt koncerter, blandt andet med den danske gruppe "Bevægeligt Akkurat." Man havde forskellige værksteder, der var planer om egen mønt, og det hele var en balancegang mellem myndighedernes krav og lokalbefolkningens ønsker. Det var ikke nemt, og det hele endte med, at projektet blev nedlagt i 2016. Dels var det indholdsmæssigt for langt fra, hvad der lod sig gøre i det centralt overvågede Kina, hvor det kommunistiske parti bestemmer alt, og dels var lokalbefolkningen mere interesseret i at få økonomiske fordele i dagliglivet og besøg af mange turister, som andre landsbyer i nærheden.

Forskellen mellem de tilflyttede byfolk og de lokale beboere ses meget klart i diskussionen om gadelamper. Det er prestige for de lokale, ligesom det er praktisk, men byfolkene vil hellere kunne se stjernerne.

Ou Ning blev gjort den skyldige af myndighederne og måtte flytte, alle de ting, han kunne gøres ansvarlig for måtte lukke, men alt det andet forblev åbent. Nu er det klart, at man ikke ville kunne bygge sådan et modelsamfund uden at tænke økonomien med. Zuo Jing blev tilbage og arbejder med det, som bestod.
Det er sådan set klart, at de kinesiske myndigheder ikke kan tillade, at landet splittes i små selvstændige samfund. Det kan i virkeligheden ingen stat tillade, men i Danmark eksisterer Christiania stadig som eksempel på, at en utopi forblev i live, men jo ikke i den skikkelse, som fristaden oprindeligt var tænkt.

Mai Corlin: The Bishan Commune and the Practice of Socially Engaged Art in Rural China
Palgrave Macmillan, Chinese University Hong Kong, Hong Kong. ISBN 978-981-15-5794-1
ISBN 978-981-15-5795-8 (e-bog)

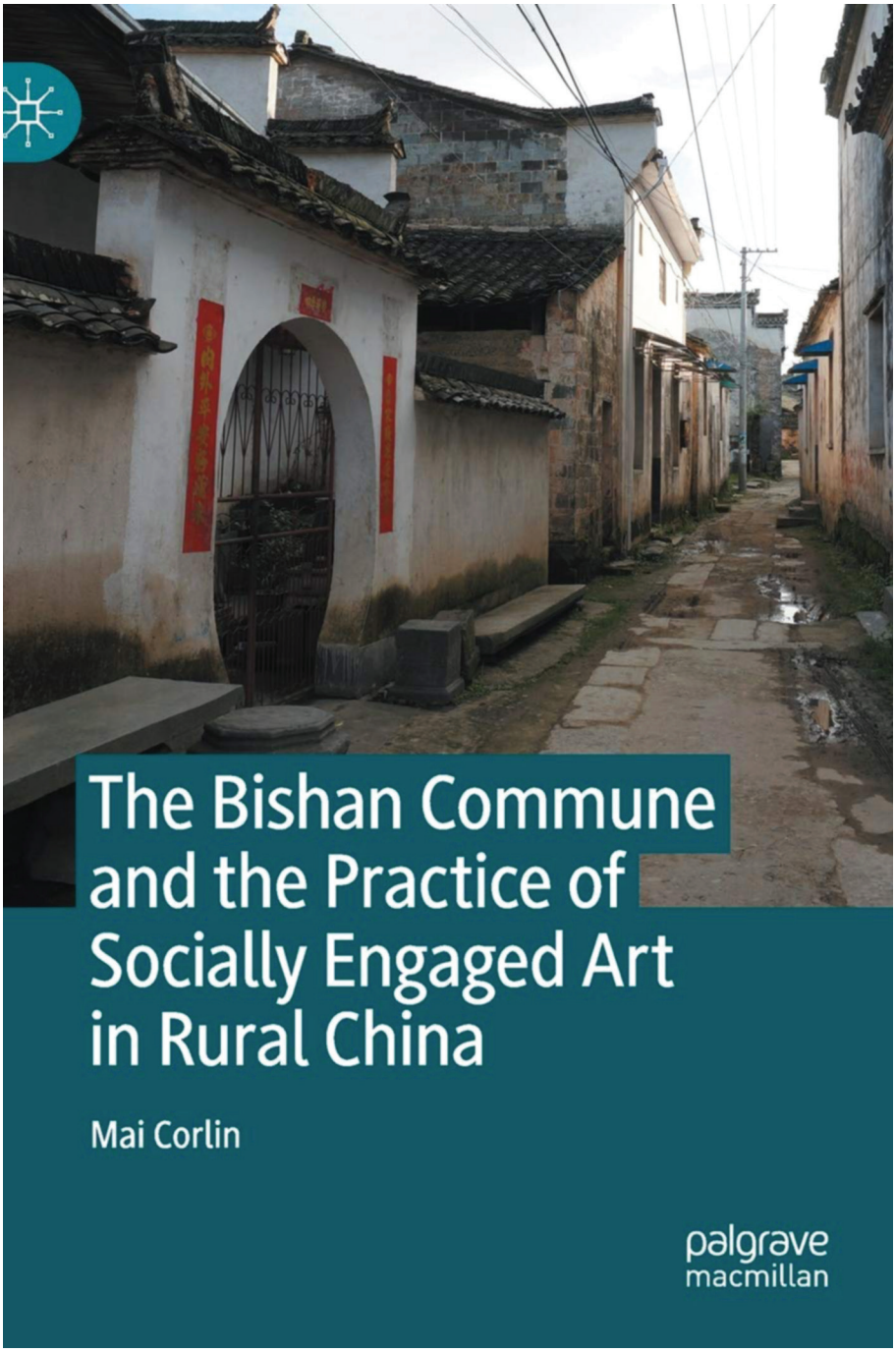

UTOPIA LIGGER PÅ LANDET: BISHANKOMMUNEN OG DEN RURALE UTOPI

AF MAI CORLIN

BISHANKOMMUNEN OPSTOD OPRINDELIGT SOM EN UTOPISK TANKE UDFORMET AF KUNSTNEREN, REDAKTØREN OG FILMSKABEREN OU NING. I NOTESBOGEN, BISHANKOMMUNEN: HVORDAN MAN STARTER SIN EGEN UTOPI (2010), SKITSEREDE HAN ET LIGEVÆRDIGT OG ANARKISTISK FÆLLESSKAB, ET FÆLLESSKAB, DER MED UDGANGSPUNKT I EN KUNSTNERISK OG TÆNKENDE PRAKSIS SKULLE DANNE GROBUND FOR EN NY UDVIKLING I LANDOMRÅDERNE.

I 2011 påbegyndte Ou Ning og hans ven, kuratoren Zuo Jing deres arbejde med at etablere Bishankommunen i landsbyen Bishan beliggende i skyggen af De Gule Bjerge i den sydlige del af Anhui-provinsen. I 2012 bosatte Ou Ning sig i landsbyen sammen med sin familie, der talte Ou Nings hustru og dennes barn, samt Ou Nings mor, lillebror og nevø. Sideløbende afholdt Ou Ning og Zuo Jing store kunst- og fotofestivaler i landsbyen, begivenheder der tiltrak mennesker fra nær og fjern og som blev fulgt tæt af landsdækkende medier.

Buffaloinstituttet. Ou Nings hus i Bishan, hvor frivillige og andre besøgende bor sammen med Ou Ning og hans familie, når de er i landsbyen.

Tanken var at kunsten og kulturen skulle spille en helt ny rolle i udviklingen af understimulerede landområder. Bishankommunen blev i den sammenhæng på mange måder forløber for en udvikling, der intensiveredes med Xi Jinping og et ændret kunst- og kultursyn, der skulle være centreret omkring folket og folkets virkelighed i landområderne.

Land og politik

Historisk set har landområderne i Kina længe været knyttet tæt sammen med politikudvikling, som et sted, hvor man finder en politisk autenticitet og som stedet hvorfra en revolution af det kinesiske samfund kan tage sin begyndelse. De kinesiske anarkister med Liu Shifu i spidsen, der huserede i begyndelsen af 1910'erne, vendte sig hurtigt mod landområderne og opbygningen af en fælles kommune i et forsøg på at nå Utopia. Men selvom anarkisterne ikke nåede deres mål, vedblev kommunen og den rurale drøm at være omdrejningspunkt for politisk og kulturel forandring. Den senere medstifter af Kinas Kommunistiske Parti, Li Dazhao kaldte under 4. maj bevægelsen i 1919 på, at ungdommen skulle vende sig mod landområderne. Og omtrent samtidigt udforskede Zhou Zuoren, bror til den folkekære forfatter Lu Xun, den japanske bevægelse for den ny landsby og forsøgte at introducere den i Kina. Selv før den kommunistiske revolution spillede landområderne således en central rolle i formationen af en politisk forestilling om et fremtidigt Kina – enten som et tilbagestående sted, der skulle

Børn der leger i Bishan Boghandel

reformeres ellers som stedet, hvor der var plads til at et nyt menneske og et nyt fællesskab kunne opstå.

Efter kommunisternes magtovertagelse i 1949 blev landområderne fra 1958 arnestedet for en af de største sociale omkalfatringer af de sociale, økonomiske og politiske strukturer i de kinesiske landområder gennem de såkaldte folkekommuner. Folkekommunen som politisk billede på kommunistpartiets succes blev således fremherskende i partiets politiske kommunikation, det var her den socialistiske revolution først havde fundet fæste. I forlængelse af folkekommunerne, bør også nævnes praksissen under Kulturrevolutionen (1966-1976) med at sende unge byboere (og andre problematiske elementer) ud til landområderne for at lære af bønderne. I praksis betød det at mere end 17 millioner unge mennesker tilbragte en god del af deres ungdom – og i mange tilfælde længere tid – i Kinas mere eller mindre afsidesliggende landsbyer og amter. Blandt disse mange unge mennesker befandt sig også Kinas nuværende præsident Xi Jinping.

Det rurale utopia

Både før og under den kommunistiske magtovertagelse var landområderne således politisk og intellektuelt repræsenteret som stedet, hvor man kan udfolde Utopia. Det blev det sted, hvor man kan drømme om, at tingene kan være på en anden måde og dermed det sted hvor omkalfatringen kan blive virkelig.

Ou Ning afviser tydeligt folkekommunen som forbillede for hans Bishankommune. I stedet peger Ou Ning på de tidlige anarkister og den politiske tænkning, der går forud for maoismen, det vil sige den tænkningens guldalder, der udsprang af 4. maj bevægelsen og bevægelsen for ny kultur, der begge udfoldede sig i 1910'erne. Uanset dette, lægger Ou Ning sig med sin utopiske tænkning i slipstrømmen på den forestilling om den rurale utopi, der har floreret i Kina såvel som i resten af verden. Udover en kinesisk historik peger Ou Ning nemlig lige så meget på traditioner for kollektive fælleskaber i resten af verden, blandt andet Fristaden Christiania i København, men også rurale hippiekollektiver i Australien og New Zealand etableret i 1960'erne og 1970'erne og tidligere strømninger i USA som New Harmony i Indiana etableret i 1814.

Den nye socialistiske landsby er kulturel
Hvis vi vender blikket tilbage mod den kinesiske samtid, så er der sket markante ryk i forholdet til landområderne i den post-maoistiske æra. Hvor der i 90'erne var fokus på udviklingen af de urbane områder på bekostning af landområderne, så har udviklinger op gennem 00'erne med introduktionen af det politiske program for nye socialistiske landområder vist et fornyet fokus på landområderne. Det handler både om deres ofte økonomiske tilbagestående, men så sandelig også om landområderne som kulturelt arnested, og det er netop i denne forbindelse at kulturen får en prominent rolle.

Landsbyboer i Bishan. De fleste indbyggere i Bishan er ældre bønder, der klarer sig ved at dyrke små jordlodder i landsbyen og gennem bidrag fra deres børn, der er flyttet til byen.

I 2014 udtaler Xi Jinping på et møde om kulturens (文艺) rolle, at kunsten skal tjene folket og have folket som fokus i sit kunstneriske indhold. I forlængelse af Xi Jinpings tale meddeler Statsadministrationen for presse, radio, film og fjernsyn, at de kvartalsvist vil sende film- og tv-produktionshold ud på landet til landsbyer og græsrodsmil-

jøer i 30 dage ad gangen for at studere og opleve livet i landområderne.

Med sine udtalelser satte Xi Jinping dermed skub i et politisk apparat, der begynder at kanalisere økonomiske midler og andre ressourcer ud til landområderne i form af støtte til kulturelle aktiviteter og kulturarvsbevarelse. Det politiske fokus på landområderne betyder også, at for eksempel det anerkendte kunstakademi i Hangzhou, China Academy of Art, opfører en afdeling af deres akademi i en afsidesliggende landsby i Zhejiang Provinsen, så en del af deres undervisning kan foregå derude. Lokalregeringer rundt omkring i Kina begynder at hyre kunstnere ind til at være spydspidser i en økonomisk udvikling af ellers utilgængelige landsbyer. Blandt andet Ou Nings makker fra Bishankommunen, Zuo Jing, bliver central i denne udvikling. Zuo Jing formår at bruge Bishankommunen som springbræt til andre mere kommercielle og politisk korrekte projekter i Kinas landsbyer. Han samler et hold af designere, arkitekter og fotografer, der kan rykke ind og skabe forandring gennem istandsættelse og opdatering af ældre arkitektur og gennem skabelsen af landsbymuseer, der indsamler viden om lokale traditioner og dyrkningsmetoder.

Bishan boghandel

Selvom Ou Ning i 2010 var på forkant med og kritisk over for en politisk udvikling, der vendte sig mod landområdernes uudnyttede potentiale, bliver Bishankommunen efterfølgende på mange måder hvirvlet ind i Xi Jinpings politiske program og fremstår i flere år som mønstereksempel på, hvordan kulturen kan være behjælpelig i den økonomiske udvikling og i opretholdelsen af et kulturliv på landet. Lokalregeringer fra andre landdistrikter besøger Ou Ning for at få opskriften på succesen.

For at skitsere nogle af de utallige projekter Ou Ning og venner og frivillige startede i Bishan, skal nævnes Bishan boghandel. Boghandlen, der åbnede i 2014, blev hurtigt et naturligt samlingssted for landsbyboerne, samtidig med at det også fungerede som adgangspunkt ind i landsbyen for områdets mange turister, for turister er der masser af. Selvom landsbyer i Kina ofte bliver skitseret som tilbagestående og fattige, så er der også store dele af de kinesiske landområder, der har en anden økonomi, der baserer sig på turisme. Området hvor Bishan ligger er kendt for De gule bjerge og landsbyerne Xidi og Hongcun, der er på UNESCOs verdensarv-liste. De gule bjerge er en af de mest velbesøgte turistattraktioner i hele Kina, og det er disse turister, der lige så stille finder vej til andre afkroge af det lille amt med den gamle og smukke arkitektur.

Nabolandsbyen til Bishan, hvor den gamle arkitektur ses tydeligt

Bishan Boghandel ligger i et gammelt, smukt forfadertempel udformet med de for området karakteristiske hestehovedmure og er således et strålende eksempel på skønsom bevaring af den arkitektoniske kulturarv, der findes til overflod i Bishan og de omkringliggende landsbyer. Boghandlen bliver et sted, der giver rammerne for en anden slags samtale, og i de første år af Bishankommunen finder mange af kommunens fælles aktiviteter sted i boghandlen. Folk mødes på kryds og tværs, landsbyboernes ældre hænger ud og læser bøger og snakker med dem, der kommer forbi boghandlen. Det er også her folk fra de større byer som Beijing eller Shanghai, der er nysgerrige på, hvad Bishankommunen er for en størrelse, først møder kommunen. Der er aktiviteter som læsegrupper med landsbyboerne, koncerter, samtaler og udstillinger af forskellig art.

Performance i Bishan Boghandel af det danske performancekollektiv Bevægeligt Akkurat. Musikken til koncerten blev lavet på stedet i samarbejde med landsbyboere i Bishan.

Landboskolen

Senere åbner Ou Ning 'Landboskolen' (理农馆, engelsk navn 'School of Tillers'), der kommer til at huse en stor gruppe frivillige og kommunemedlemmer, som arrangerer frøudvekslinger, udstillinger, læsegrupper, byttedage, filmvisninger, meningsudvekslinger og meget mere, og som på mange måder bliver central for kommunens relation til landsbyboerne. Landboskolen kommer til at repræsentere relationsopbygningen til landsbyboerne, som er helt grundlæggende for at skabe social forandring ud fra det billede Bishankommunen ønsker. Kommunemedlem Feng Site starter en snedker/designvirksomhed sammen med en af naboerne, Xiaogang. Et andet medlem, Jin Ming, åbner et lille bitte udstillingssted i en nedlagt landbrugsbygning langs en rismark, hvor han udstiller den ældre landsbyboer Yao Lilans fotografier. Jiang Du har etableret en gruppe, der studerer bueskydning. Zhang Xiaoguang står for at koordinere alle de mange besøgende og frivillige, der kommer til Bishankommunen. Og det er kun en brøkdel af de ting, der foregår på daglig basis i Bishan.

Fotografi af landsbyboeren Yao Lilan, der blev udstillet på Jin Mings udstillingssted Wow

Begyndelsen på enden

På det tidspunkt, hvor Landboskolen rigtigt er kommet op og køre i løbet af 2015, går det op for det lokale lederskab, at Ou Ning og den store gruppe mennesker, der knytter sig til hans projekt, er begyndt at blive en uundgåelig magtfaktor i landsbyen. I tillæg til det lokale lederskabs tiltagende mistro, har Ou Ning kontinuerligt været under opsyn fra de centrale myndigheder, grundet tidligere konflikter med myndighederne i Guangzhou og Beijing.

I februar 2016 beslutter de centrale myndigheder, at Bishankommunen er politisk problematisk, og at den må lukke. De lokale myndigheder tolker beskeden fra centralt holdt meget hårdt og går direkte ned og slukker for strømmen til Ou Nings hus. Ou Nings kone har netop født deres første fælles barn, det er frysende koldt i de uisolerede huse uden tændte varmepumper og de indkvarterer sig hos nogle venner i landsbyen, der driver et hotel. Umiddelbart efter får de via deres venner at vide, at de skal forlade landsbyen, inden der er gået to dage. De lokale myndigheder vil have dem væk hurtigst muligt, så de ikke selv bliver impliceret i en potentiel politisk skandale. Landsbyboerne bliver samlet til et møde og får at vide, at partiets lederskab i landsbyen skal styrkes. Det betyder med andre ord, at det er bedst at glemme Ou Ning og ikke tale om Bishankommunen længere.

Modsat Ou Ning, får Zuo Jing lov til at fortsætte sine aktiviteter i landsbyen. Zuo Jings aktiviteter er mere kommercielt anlagte, og han er på tidspunktet, hvor Bishankommunen lukker, i gang med at åbne en stor designbutik, Bishan Håndværkskooperativ, med partnere fra Japan og Shanghai i et af landsbyens nænsomt istandsatte betonlevn fra Mao-tiden.

Da jeg besøger Bishan halvandet år efter lukningen, er de fleste landsbyboere stadig ikke trygge ved at tale om Ou Ning eller Bishanprojektet. Ou Nings hjem og nabobygningen, Landboskolen, står tomme og ubrugte hen, der vokser ukrudt og små træer op mellem stenene i gårdhaverne. Ou Ning og familien bor nu midlertidigt i sin kones hjemby ikke langt fra storbyen Wuhan. Hvad angår Bishan, så er den økonomiske udvikling fortsat. Over 50 små Bed-and-breakfast steder er åbnet i landsbyen i tillæg til de større hoteller, der også er kommet til. Bishan Boghandel og Bishan Håndværkskooperativ er stadig åbne, men det kulturelle og anarkistiske aftryk som Ou Nings aktiviteter satte i landsbyen er ikke længere synlige. Nu ligner Bishan mere alle de andre kommercielle turistlandsbyer i området, hvilket de fleste landsbyboere på trods af alt, virker meget tilfredse med.

Torvet overfor landsbykommiteens kontor bliver istandsat efter Ou Ning har forladt landsbyen. Før var det bare en plads uden noget særligt, nu er det tydeligt hvem der bestemmer.

Bygningen, der stammer fra Mao-æraen, indeholder en større designbutik kaldet Bishan Håndværkskooperativ, åbnet af Zuo Jing i samarbejde med partnere fra Japan og Shanghai

COVID-19 – I KINA, EUROPA OG VERDEN

AF CARSTEN BOYER THØGERSEN

	Østasien	Europa	Amerikanske Kontinent	Øvrige verden	Hele Verden
	Procent				
Befolkning	22	10	10	58	100
Covid-19 Døde	1	32	48	19	100
	Personer				
Døde per 1 million	8	1.062	1.496	- -	319

Østasien dækker her Japan, Sydkorea, Kina, Taiwan og Vietnam
Kilde: www.worldometer.com

FRA MIDTEN AF DECEMBER 2019 BLEV FLERE PATIENTER INDLAGT PÅ HOSPITALER I HUBEI PROVINSENS HOVEDSTAD WUHAN MED LUNGEBETÆNDELSER MED ATYPISKE SYMPTOMER. I SLUTNINGEN AF DECEMBER FASTSLOG LABORATORIEANALYSER, AT DET DREJEDE SIG OM EN NY OG IKKE TIDLIGERE SET CORONAVIRUS.

Wuhans sundhedsvæsen meddelte straks på sin hjemmeside den 30. december, at en klynge af lungebetændelser af ukendt oprindelse var i udbrud. Befolkningen opfordredes til at bære masker og tage andre hygiejniske forholdsregler. Nyheden blev samme dag viderebragt af nationale kinesiske medier såvel som af internationale og vestlige medicinske medieplatforme. Den 31. december underrettede de nationale kinesiske sundhedsmyndigheder officielt Verdenssundhedsorganisationen WHO om udbruddet.

23 dage senere – den 23. januar – blev Wuhan og flere byer i Hubei provinsen lukket ned. Al offentligt transport blev indstillet og lufthavne og jernbanestationer lukket. Wuhan forblev nedlukket i 76 dage. Restriktioner blev samtidigt iværksat i resten af Kina. 1-2-3 kaldes begivenheden nu i Kina, fordi den fandt sted i årets første måned på dag nummer 23.

I midten af januar blev der konstateret Covid-19 smittede personer i USA og Europa. Den 12. marts erklærede WHO Covid-19 for en verdensomspændende pandemi.

Den 23. februar 2021 var næsten 2,5 millioner mennesker døde af Covid-19 i verden. Tallene kan opdeles som det ses herover.

Det er fristende at kommentere de markante forskelle i tallene ovenfor. Det er givet, at forhold som demografi, kultur, beredskab, sundhedsvæsen og regeringsledelse alle spiller en rolle. Men vi ved stadig kun lidt om Covid-19. Det usædvanlige ved Covid-19 pandemien er, at samme virussmitte har fundet sted

i samme 14 måneder i hele verden, og at det statistiske materiale er enormt. Når forskere inden for lægevidenskab, naturvidenskab og samfundskundskab om nogle år har gennemanalyseret de kolossale mængder af Covid-19 data, ved vi meget mere.

Her og nu er det vigtigt at notere, at det er en kendsgerning, at tallene for dødsfald forårsaget af Covid-19 indtil nu er voldsomt forskellige fra verdensdel til verdensdel. Selv om opgørelsesmetoderne for tallene er uens og selv om tallene er foreløbige og nogle steder usikre, vil de endelige tal næppe ændre billedet af det hidtidige forløb.

Kina og Covid-19 pandemien

Covid-19 blev først konstateret i Wuhan, hovedstaden i Hubei provinsen. Midt i februar afsluttede et kombineret WHO og kinesisk ekspertteam en månedlang undersøgelse af de første data omkring pandemiens udbrud. Ingen konklusion blev nået og undersøgelserne fortsætter.

Kinas foranstaltninger over for Covid-19 pandemien svarer stort set til de foranstaltninger, som myndighederne i Japan, Sydkorea, Taiwan og Vietnam har foretaget. Østasien har fulgt WHO's henvisninger: testning, smitteopsporing og isolation af smittede personer. Når de første tre foranstaltninger er effektive, kan man undgå nedlukninger, der ses som den allersidste udvej.

Ligesom andre østasiatiske regioner er det lykkedes for Kina – med en befolkning på 1,4 milliarder mennesker – at inddæmme Covid-19 pandemien.

Udbruddet af Covid-19 faldt sammen med starten på den amerikanske præsidentvalgkamp. Her besluttede Det republikanske parti, at kritik af "kinesisk kommunisme" skulle være et vigtigt element i partiets valgkamp. Det resulterede fra foråret 2020 og frem til valget i november 2020 i voldsomme anklager mod Kinas regering. For eksempel påstanden om, at Covid-19 virussen stammede fra et forskningslaboratorium i Wuhan. WHO's forskningshold i Wuhan anså i februar 2021 en sådan mulighed for "ekstrem usandsynlig". Amerikanske anklager mod Kina blev en del af den amerikanske valgkamp og fyldte meget i vestlige mediers negative rapportering om Covid-19 i Kina. Det handlede mere om national amerikansk valgkamp, hvor selv indtagelse af klorin som en Covid-19 kur også blev foreslået.

Udbrud af epidemier, der udvikler sig til verdensomspændende pandemier, kommer pludseligt og voldsomt. De kinesiske myndigheder blev taget på sengen, forvirringen var stor og håndteringen var de første uger usikker. I 2020 faldt den kinesiske nytårsaften på den 24. januar, årets vigtigste familieaften, hvor man er sammen med den nærmeste familie. En uge før nytårsaften begynder man at rejse på nytårsferie. Måneden op til en uge før nytårsaften er travle uger for både offentlige myndigheder og erhvervslivet. Regnskaber, rapporter og udestående opgaver skal færdiggøres. Ens skrivebord er ryddet, når man rejser på nytårsferie. For den kinesiske regering var den 12. januar en særlig vigtig dato. Fase ét af en ny handelsaftale skulle underskrives i Washington med den amerikanske regering.

Wuhan ligger ved Yangtzefloden midt i Kina, 1.000 km til både Peking, Shanghai og Hongkong. Det er det værst tænkelige sted ved udbrud af en epidemi i Kina.

Håndteringen af udbruddet af coronavirus lå i begyndelsen i hænderne på Hubei provinsregeringen. Fra centralt hold rapporterede man internationalt om udbruddet, men forventningen var, at man lokalt havde fuldstændig styr på alle forhold omkring udbruddet, at man indhentede alle nødvendige informationer, og at man samarbejdede med alle andre kinesiske myndigheder. Hubei provinsen – Midtkinas center for handel, produktion, innovation, forskning og med en befolkning på næsten 60 millioner – havde både kapacitet og ressourcer til en sådan opgave.

Men foranstaltninger til inddæmning af epidemien i Wuhan kneb det med. Bystyret i Wuhan foretog ingen særlige tiltag og gennemførte mellem den 10. og 18. januar en række planlagte politiske møder, ligesom mange festligheder forud for det kommende kinesiske nytår blev afviklet.

Kinas nationale niveau

Fra slutningen af december var Kinas centrale ledelse naturligvis vidende om et potentielt epidemisk udbrud i Wuhan. Der blev indhentet rapporter og analyser fra Hubei provinsen, og de blev drøftet på det centrale niveau. Politbureauets stående udvalg på syv medlemmer havde på sit møde den 7. januar epidemiudbruddet på dagsordenen.

Men at nå frem til den ultimative beslutning – nedlukning af Kina, fuldstændig inddæmning af en ny coronavirus, at trykke på den store røde knap, der fastfryser 1,4 milliarder mennesker, hvor de måtte være, det er en beslutning, som det tager tid at nå frem til. Ugen inden nytårsaften ville 450 millioner kinesere begive sig ud på deres årlige nytårsrejse, som oftest efterfulgt af to til tre ugers ferie sammen med deres familier. Risikoen for at smitten kunne sprede sig til resten af Kina og hele verden måtte forekomme stor og faretruende.

Den 17. januar havde man registreret 62 smittede personer, 8 personer var på intensive afdelinger, og der var 2 dødsfald. Rejser i resten af Kina, der på det tidspunkt ikke havde nogle tilfælde af smittede personer, sås ikke at udgøre nogen risiko, og folk, der rejste ud af Wuhan, ville overvejende rejse til andre byer i Hubei provinsen. Formodentlig besluttede Kinas ledelse at lade 450 millioner mennesker følge deres rejseplaner for at undgå den panik og det kaos, det ville afstedkomme at stoppe mange millioners planlagte rejser, et kaos, som man ikke umiddelbart havde beredskab til at håndtere. Når alle rejsende var nået frem, kunne man efterfølgende lukke Kina ned. Hvis det var overvejelsen, kom beregningen til at passe. Epidemien forblev i Hubei provinsen og spredte sig ikke til resten af Kina, der senere kun fik knap 3 % af Kinas samlede corona-dødsfald.

Den 25. januar, nytårsdag – i Danmark ville det svare til første juledag – afholdt Politbureauets stående udvalg et møde om udbruddet af coronavirussen. Hele Kina skulle lukke ned. To hospitaler ville blive hasteopført i Wuhan, lægehold og andet sundhedspersonale – 42.000 mennesker blev det til i alt –

ville blive sendt til Hubei provinsen fra resten af Kina.
I en perfekt verden kunne den kinesiske indsats mod epidemien have været sat i gang tidligere. Det bekræftede afskedigelsen i februar 2020 af Hubei provinsens og Wuhans politiske ledere. De kom for sent i gang med at inddæmme epidemien, og oplysningerne fra Hubeis regionale myndigheder til de nationale kinesiske myndigheder var mangelfulde. Men sammenligneret med vestlige landes reaktionstid er det en diskussion, der i dag ikke synes meningsfuld. Epidemiologer må vurdere, om en hurtigere kinesisk reaktion ville kunne have hindret spredningen af en epidemi, der på det tidspunkt allerede havde haft over en måned til at sprede sig.

Øst og Vest
Den 11. marts lukkede Danmark ned, som det første europæiske land efter det allerede hårdt ramte Italien. Det har regeringen med rette fået megen ros for. Da Danmark lukkede ned, havde vi registreret over 500 personer med smitte og 1 dødsfald. Da Hubei provinsen lukkede ned den 23. januar, havde man ligeledes over 500 registrerede tilfælde med smitte og 8 dødsfald, mens der uden for Kina var 10 kendte tilfælde med coronavirus. Den 11. marts havde Danmark ligesom andre europæiske lande haft to måneder til at studere den genetiske kode i den nye coronavirus og læse WHO's løbende anbefalinger til at forberede sig på epidemiens ankomst.

Kinas nabolande i Østasien og ikke mindst Kinas øvrige provinser fik ingen tid til forberedelse. Epidemien stod uden for døren. I Østasien var erfaringerne fra SARS-udbruddet i 2003 i frisk erindring, og man handlede derefter. Det er tankevækkende, at lande og regioner der grænser op til Kina, og som straks var udsat for potentiel smitte – Sydkorea, Japan, Taiwan, Hongkong og Vietnam med befolkninger på tilsammen over 300 millioner - i slutningen af februar 2021 i alt havde registreret 9.277 dødsfald. Tilsvarende havde Italien, Spanien, Frankrig, Belgien, Storbritannien, Holland og Sverige med befolkninger på tilsammen 280 millioner og med langt længere tid til at forberede sig over 417.506 dødsfald.

Det er tankevækkende, at kun 117 af Kinas 4,636 dødsfald på grund af coronavirus fandt sted uden for Hubei provinsen. Det fortæller, at Kinas øvrige provinser - ligesom andre regioner og lande i Østasien - var hurtige til at tage deres forholdsregler. Ét af Kinas industrielle kraftcentre, Jiangsu provinsen med en befolkning på 80 millioner, 600 km fra Wuhan længere nede af den tæt trafikerede Yangtzeflod, har ingen coronavirus dødsfald haft. De britiske øer med en samlet befolkning på 73 millioner havde i februar 2021 knap 125.000 dødsfald.

Passer de kinesiske tal?
Har den kinesiske regering et korrekt tal for antallet af Covid-19 dødsfald, som man holder hemmeligt og skjuler? Formentlig ikke. Der er for mange mennesker og myndigheder involveret på både centralt og regionalt niveau. Et så vigtig tal kan ikke holdes hemmeligt i Kina. Folk snakker, rygter ville opstå, og Kinas centrale ledelses vigtigste kort – troværdighed over for befolkningen - ville blive udfordret. Tag for eksempel Jiangsu provinsen, der har rapporteret nul dødsfald. Hvis bare 10 til 15 familier i byerne Nanjing, Suzhou og Wuxi havde mistet familiemedlemmer på grund af en sygdom, der mindede om Covid-19, ville de straks begynde at snakke og sige: min bedstemor døde af noget, der lignede Covid-19, men Jiangsu myndighederne siger, vi ingen Covid-19 tilfælde har haft. Det kan ikke passe. Rygter ville straks cirkulere i Jiangsu provinsen og det har indtil nu ikke været tilfældet.

Metoden til opgørelse af antallet af døde – vægtningen af underliggende sygdomme hos Covid-19 smittede – skal naturligvis studeres både i kinesiske tal og tal fra andre lande. I midten af april 2020 opjusterede de kinesiske myndigheder antallet af dødsfald med 1.290 til i alt 4.636, efter man havde haft tid til at gennemgå alle patientjournaler endnu en gang. Flere justeringer kan sikkert forventes både i Kina og i Europa og USA.

Egne observationer i Kina.
Siden begyndelsen af januar 2021 har min hustru og jeg opholdt os i Kina. Inden afrejse med fly fra København til Shanghai skulle vores to Covid-19 tests lægges op på en officiel kinesisk sundhedsplatform, godkendes af den kinesiske ambassade i Danmark, som derefter udstedte en elektronisk "levende" grøn bekræftelse, som vi installerede på vores mobiltelefon. Den blev forevist ved check-in i Kastrup Lufthavn, hvorefter check-in foregik som normalt.

Flyet til Shanghai var to tredjedele fyldt, de fleste var kinesere, mange iført rumlignende anti-virale dragter, mundbind og plastikbriller eller PPE dragter – personal protective equipment.

Pudong lufthavnen i Shanghai lignede et rumskib med hundredvis af folk iklædt rumdragter. I korridorer og gange var skilte med tydelige instruktioner opsat overalt. Efter test af alle passagerer straks ved ankomst var der normal paskontrol, bagageudlevering og told. Herefter allokering af karantænehoteller, baseret på ens adresse i Shanghai eller videre rejserute i Kina. Særlige busser bragte passagererne til hotellerne. Karantæneværelserne på hotellet var ikke aflåste, men vagter i PPE-dragter var placeret døgnet rundt i hotelgangen udenfor. Ens temperatur blev taget to gange dagligt og mad serveret tre gange dagligt. På den tolvte dag blev vi testet endnu en gang og på dag 14 – på minuttet nøjagtig 14 dage efter flyet fra København havde rørt landingsbanen i Pudong – fik vi lov til at forlade karantæneværelset. Vi fik udleveret officielt stemplede helbredsdokumenter og fik installeret Shanghai bys Covid-19 applikation på vores mobiltelefoner.

Under opholdet i Shanghai med en befolkning på 25 millioner indbyggere var der et Covid-19 udbrud i byen. 6 (seks) smittede plus 4 asymptomatiske tilfælde i et andet bydistrikt end dér, hvor vi opholdt os. Et efterhånden velsmurt Covid-19 monitoreringssystem med mange ansatte gjorde, at man lynhurtigt kunne lukke det pågældende distrikt ned, identificere og opspore de 15.000, der potentielt havde haft kontakt med de smittede, teste de flere hundred tusinde andre i distriktet og derefter ÅBNE OP nogle dage efter. Butikker, skoler, erhvervsliv og alt vendte tilbage til et nogenlunde normalt samfundsliv. Det kræver god

planlægning, folkeoplysning og borgernes positive medvirken. Gevinsten er menneskeliv sparet og undervisning, erhvervsliv og almindeligt samfundsliv kun lidt berørt. Og mange omkostninger sparet for samfundet.

Peking var endemålet for vores rejse, men myndighederne i Peking krævede ophold i Kina i mindst 21 dage, inden indrejse til Peking kunne tillades, så vi blev yderligere 7 dage i Shanghai. Inden afrejse til Peking skulle vi tage endnu en Covid-19 test og fik endnu et officielt dokument udstedt, der blev forevist ved check-in i Shanghai Hongqiao lufthavnen. Ankomsten i Peking lufthavn var normal, og vi sørgede selv for transport til vores families adresse i Peking, hvor vi straks blev registreret hos de lokale myndigheder og fik den lokale Peking helbredsapplikation installeret på vores mobiltelefoner. I den følgende uge indberettede vores familie dagligt vores temperatur til de lokale myndigheder. Efter syv dage i Peking blev vi indkaldt til endnu en Covid-19 test på den lokale sundhedsklinik.

Efter en måned i Kina med syv officielle Covid-19 tests og daglige temperaturmålinger blev vi anset for Covid-19 bona fide i Kina.

På gader i Peking bærer omkring 95% af alle folk mundbind. Når man går ind i en forretning, restaurant eller offentlige bygninger er mundbind påbudt, man skal vise sin helbredskode på mobiltelefonen og scanne butikkens QR kode. Covid-19 overvågningen kan også ses på andre måder i det offentlige rum. Men ellers er daglivet normalt i Peking.

Det store ét tusind dollarspørgsmål.

Der er ingen østasiatisk model til bekæmpelse af en pandemi som Covid-19. Der er en WHO model. Østasiatiske lande har fulgt WHO modellen: testning, smitteopsporing og isolation af smittede personer. Nedlukninger finder kun sted som allersidste mulighed.

I Østasien isoleres smittede personer og overvåges, mens samfundene er åbne. Det betyder fri bevægelsesfrihed for 99,9% af befolkningen. Erhvervsliv, uddannelser og socialt liv foregår normalt. Men på ethvert givet tidspunkt vil omkring 0,1% procent af befolkningen være i isolation i 14 dage.

WHO modellen betyder få infektioner, færre dødsfald og et åbent samfund. Modellen, som WHO ikke opfordrer til, men som anvendes i Europa og USA, betyder et højt antal af smittede personer, mange dødsfald og lange perioder med nedlukkede samfund.

Danmark er en af de lande i Europa, der allerbedst har klaret Covid-19 pandemien. Alligevel nåede vi den 26. januar 2021 op på 350 dødsfald per 1 million indbyggere. I slutningen af februar var tallet 404 dødsfald per 1 million indbyggere. Det tilsvarende tal for Wuhan er 349 dødsfald. Danmark er nu over Wuhan Covid-19 niveauet. I februar 2020 så vi Wuhan krisebilleder, vi ikke glemmer. I januar 2021 døde der dagligt i gennemsnit 26,4 personer i Danmark af Covid-19. I Kina med dets store befolkningstal ville det tal svare til 6.536 personer. I hele 2020 døde der i Kina 4.636 personer af Covid-19. Det vil sige, at der i Danmark døde halvanden gang så mange mennesker – dagligt – som der døde af Covid-19 i hele Kina i 2020. Hvad Kina mistede af menneskeliv på grund af Covid-19 på et helt år, det samme antal menneskeliv mistede Danmark hver dag i januar måned 2021 – gange halvanden.

Hvorfor det er sådan, er et svært spørgsmål at svare på. Måske kommer svaret en gang.

Med venlig hilsen fra Peking, der har en befolkning på 22 millioner. I de sidste 22 dage har der ikke været registreret ét eneste smittetilfælde med Covid-19 i Peking.

Carsten Boyer Thøgersen er tidligere kontorchef i Udenrigsministeriet og generalkonsul i Shanghai og Guangzhou

AFHOLDELSE AF GENERAL-FORSAMLING OG VALG AF NY BESTYRELSE

Dansk-Kinesisk Forenings 23. generalforsamling blev afholdt onsdag den 24. februar, for første gang i foreningens historie via nettet.

Formandens beretning og regnskab for 2020 blev godkendt. Der blev vedtaget et budget og et arbejdsprogram for 2021.

Alle dokumenter tillige med et referat fra generalforsamlingen kan ses på foreningens hjemmeside.

Den valgte bestyrelse omfatter nu følgende syv personer: Charlotte Kehlet, Jannie Ørsted Nielsen, Jørgen Delman, Kjeld A. Larsen, Peter Skov, Silke Hult Lykkedatter, Tage Vosbein, tillige med to suppleanter: Anne Merete Møller og Yasmin Liu Johansen.

Til henholdsvis revisor og revisorsuppleant blev valgt Anker Schjerning og Carsten Gyrn.